

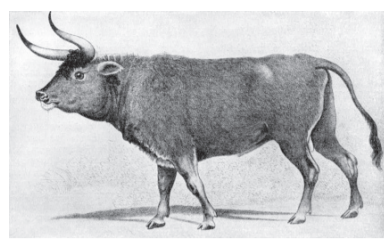
Наука в Зе-країні на другорядних ролях

Як на стратегічній сфері позначається те, що рекрутували «кадри» доби Януковича, часто відверто ворожі до змін, які відбулися після 2014 року
» стор. 6—7

Вільний трофей

Вибори мера Харкова можуть відбутися вже навесні, але у списку кандидатів поки що тільки стилізований під Діда Мороза Михайло Добкін
» стор. 2

Ріг достатку в рік Бика

Символіка тура і вола в українській традиційній культурі
» стор. 14

Україна молода

Вівторок, 5 січня 2021 року

№1 (5733)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 28,274 грн
1 € = 34,739 грн
1 рос. руб. = 0,378 грн

Індекс «Олів'є»

В Україні суттєво зростають ціни: окрім молокопродуктів і яєць, подорожчають також електроенергія, вода, газ і його доставка, тепло, транспорт, мобільний зв'язок, цигарки

» стор. 4

Малюнок з сайту dnpr.info.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на лютий

стор. 9

Владислав Криклій
міністр інфраструктури

«Наша ключова мета — знизити рівень смертності в ДТП у порівнянні з 2019 роком як мінімум на 30% до 2024 року».

■ ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ

Вільний трофей

Вибори мера Харкова можуть відбутися вже навесні, але у списку кандидатів поки що тільки стилізований під Діда Мороза Михайло Добкін

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Секретар Харківської міської ради Ігор Терехов звернувся до Верховної Ради з проханням призначити позачергові вибори мера замість померлого Геннадія Кернеса. «Ми зробили все у визначеному законом порядку», — повідомив він, відмовившись додати якісь подробиці. У парламенті, незважаючи на святкові дні, вже відреагували на новину, озвучивши ймовірні терміни повторного голосування. Зокрема, заступник голови парламентського Комітету з організації державної влади Роман Лозинський сказав, що з датою перевиборів там визначається до кінця січня, а саме голосування може пройти 28 березня.

Прокоментував ситуацію на своїй сторінці у соціальних мережах і колишній заступник голови ЦВК Андрій Магера. «Оскільки покійний Г. Кернес не склав присягу на засіданні Харківської міської ради, а відтак не набув повноважень Харківського міського голови, обраного на виборах 25 жовтня 2020 року, то мають бути призначені, по-перше, не позачергові вибори, а повторні вибори Харківського міського голови, — сказав він. — По-друге, не Верховною Радою України, а Харківською міською виборчою комісією. По-третє, не на 28 березня 2021 року, а набагато раніше». За його словами, самі вибори повинні бути профінансовані не з державного, а з міського бюджету.

Новина про ймовірне позачергове голосування була сприйнята у місті як гучна сенсація. Адже більшість експертів припускали, що «Блок Кернеса «Успішний Харків» зробить усе можливе, аби продовжити своє правління щонайменше до осені. Тобто в Ігоря Терехова було чимало шансів керувати далі, але не склалося. Водночас і досі не відомо, хто з впливових харків'ян ризикне позмагатися з тінню покійного міського голови, який залишив по собі фактично захищене від потенційних конкурентів поле. Наразі поки що про свій намір увійти вдруге у стару річку повідомив лише Михайло Добкін, вдягнувшись у костюм Діда Мороза. «До речі, тут мене харків'яни останнім часом запитують, — напустив він новорічного туману. — Так я відповім: таки так. До Нового року — з новими перемогами. Усе буде — Харків!». Наприкінці промови «спікер» показав фірмовий знак Кернеса — Victory, натякнувши, що готовий зайняти його місце.

Хто може йому скласти конкуренцію, поки що невідомо. Експерти після похорону новообраного голови відмічали помітну активність Євгена Мураєва. Але оскільки обидва кандидати можуть розраховувати здебільшого на голоси виборців, які й далі ностальгують за Радянським Союзом та Путіним, їхня одночасна участь розділить і без того порідлий електорат навпіл. Нічого не відомо досі і про нового кандидата від президентських «слуг народу». Вдруге висувати кандидатуру колишнього голови ХОДА Олександра Кучера, що посів на виборах мера лише третє місце, там навряд чи ризикнуть. Тож Харків наразі нагадує ласий трофей, битва за який ще не вийшла з тіні. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

На фронті спокій лише сниться — окупанти знову, нехтуючи «режимом тиші», сім разів обстрілювали позиції українських захисників.

Більшість обстрілів ворог здійснив у районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Схід». Так, поблизу населених пунктів Мар'їнка, Лебединське та Красногорівка противник гатив зі станкових протитанкових гранатометів, біля Лебединського, Пісків та Мар'їнки — з великокаліберних кулеметів, а неподалік Водяного, що на Приазов'ї, — з ручних протитанкових гранатометів і стрілецької зброї.

На територіях, за які відповідає оперативно-тактичне угруповання «Північ», поблизу Південного, російсько-окупаційні війська вели вогонь у бік українських позицій з великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї, а біля Світлодарська — з автоматичних станкових гранатометів і великокаліберних кулеметів.

Про всі факти нахабних порушень режиму припинення вогню через Українську сторону СЦКК повідомлено представників ОБСЄ. На щастя, серед наших воїнів бойових втрат і поранень не було.

Станом на 7-му годину ранку 4 січня в районі проведення операції Об'єднаних сил порушень режиму припинення вогню не зафіксовано. Обстановку тут і надалі контролюють українські воїни.

Додамо, що 3 січня представники Нацполіції України зі складу ОС зафіксували 55 адміністративних правопорушень. Підрозділами

Ірина КИРПА

Державне агентство автомобільних доріг України «Укравтодор» запустило на Херсонщині мостові об'єкти автоматичного зважування у русі Weigh-in-Motion (WiM).

Справжнім місцем сили WiM став південь України, адже лише за маршрутом М-14 Одеса — Мелітополь — Новоазовськ працюватимуть чотири такі об'єкти.

Вони спроектовані так, що об'їхати їх неможливо, завдяки майданчику WiM жоден автомобіль, який переїжджає мости через річку Дніпро та Інгулець, не залишається непоміченим.

Головні транспортні магістралі півдня України ведуть до логістичних морських та річкових хабів Херсона та Миколаєва. На маршруті М-14 Одеса — Мелітополь — Новоазовськ датчики стоять на мосту через Дніпро, неподалік міста Олешки. На маршруті Р-47 Херсон — Нова Каховка — Генічеськ вони розташовані на мосту через Інгулець.

Майданчики «зважування у русі» перебивають трафік вантажних перевезень, кінцевою точкою яких є порт у Херсоні. Цими маршрутами їздять зерновози, які часто рухаються з вагою 50-60 тонн, а іноді й усі 80 тонн.

Датчики на мостах кріпляться до балок та визначають за їх прогином та вібрацією вагу автомобіля, а також відстань між осями. Високоточна система чеського виробництва дозволяє також контролювати стан мостового переходу.

«Уряд затвердив нову стратегію підвищення безпеки руху до 2024 року,

■ НА ФРОНТІ

Ворожі «салюти»

Окупанти не вгамовуються — позиції ЗСУ знову під обстрілом

На пунктах пропуску населенню надають домедичну та психологічну допомогу.

поліції зведених загонів перевірено 3 тис. 885 транспортних засобів та 4 тис. 413 осіб.

Минулої доби через контрольний пункт в'їзду-виїзду «Станиця Луганська» на тимчасово окуповану територію України прослідувало 358 осіб, на підконтрольну Україні територію прибуло 574 особи.

Непереливки в останній тиждень було на сході й нашим підрозділам Державної служби з надзвичайних ситуацій, які постійно залучаються до відновлення

інфраструктури населених пунктів на Донбасі та надають допомогу місцевим мешканцям. Так, із 26 грудня 2020 року по 1 січня 2021 року сили та засоби підрозділів ДСНС України зі складу Об'єднаних сил майже півсотні разів залучалися для очищення від вибухонебезпечних предметів місцевості, об'єктів життєзабезпечення та інфраструктури, у тому числі супроводжували аварійні бригади комунальних підприємств під час проведення ремонтних і профілактичних робіт

на об'єктах електро- та водопостачання.

За розпорядженнями командувача Об'єднаних сил, протехнічні розрахунки ДСНС обстежили майже 18 га території, вилучили та знешкодили 258 вибухонебезпечних предметів. У пунктах надання допомоги населенню, розташованих на території КПВВ, рятувальники надали допомогу, зокрема домедичну та психологічну, 30 особам. Усі завдання, що були поставлені підрозділам ДСНС у районі проведення операції Об'єднаних сил, виконано. ■

■ КОНТРОЛЬ

На високих тоннах

Перші в Україні мостові об'єкти «зважування в русі» запустили на під'їздах до Херсона

ми переходимо до її практичного втілення, — заявив міністр інфраструктури Владислав Криклій. — Наша ключова мета — знизити рівень смертності в ДТП у порівнянні з 2019 роком як мінімум на 30% до 2024 року та на 50% — до 2030-го, а також досягти позначки 0% людських втрат від дорожніх аварій».

До кінця 2020 року на основних об'єктах «Великого будівництва» фахівці Укравтодору встановили 27 майданчиків WiM на семи дорогах країни з метою зважування фур (у Чернівецькій, Миколаївській, Кіровоградській, Рівненській областях та на Волині), ще 20 аналогічних об'єктів облаштує Державне агентство інфраструктурних проєктів.

Відзначимо, що будівельні роботи з реконструкції дорожнього покриття зараз ведуться на 11 об'єктах у Херсонській, Миколаївській, Донецькій, Хмельницькій, Житомирській, Полтавській, Запорізькій та Чернігівській областях, а також на автошляху М-25 КПП «Соломоново» — Велика Добрич — Яноші у Закарпатській області.

Ще по трьох об'єктах WiM на Хмельниччині та по одному об'єкту на Львівщині тривають тендерні процедури.

У планах Мінінфраструктури на 2021 рік встановити близько 125 WiM-комплексів із системою автоматичної фіксації порушень правил дорожнього руху по всій Україні.

Продовжиться впровадження інтелектуальної транспортної системи з масштабуванням її на всі регіони нашої країни. Підходи Vision Zero дозволяють будувати в Україні не лише якісні, а й цілком безпечні автомагістралі.

Крім того, з 2021 року почнуть проводити обов'язковий аудит безпеки для всіх доріг міжнародного значення й паралельно розвивати прилеглу інфраструктуру, що включає у себе облаштування островців безпеки, пішохідних огорожень, безпечних поворотів та кільцевих розв'язок. Передбачається поліпшення розмітки, заборона рекламних конструкцій на узбіччях та їх зміцнення з метою безпеки водіїв.

Серед іншого, ведуться роботи з ліквідації перетинів доріг та залізничних колій на одному рівні, проводиться установка демпферних систем для запобігання лобового зіткнення на високій швидкості та створення сучасних зон для відпочинку водіїв. ■

■ ЗАРАЗА

Карантинні гойдалки

В Україні можуть відмінити жорсткий локдаун із 8 по 24 січня, адже кількість хворих по всій країні зменшується

Катерина БАЧИНЬСКА

Понад 4 тисячі українців захворіли на коронавірус за минулу добу. Такі дані наводить Міністерство охорони здоров'я. Зокрема, найбільше хворих зафіксовано на Запоріжжі та понад пів тисячі — в Києві. До лікарень госпіталізували близько 1,5 тисячі. Померло 73 особи, а ось одужало — 4 тис. 693 людини. З початку пандемії коронавірусу в Україні захворіло понад мільйон 78 тисяч українців.

А ось щодо щеплень керівник держпідприємства «Медичні закупівлі» Арсен Жумаділов заявив, що міністр охорони здоров'я Максим Степанов перевищив свої повноваження, коли самостійно визначив постачальника вакцини від коронавірусу. За словами Жумаділова, у світі нині є понад 7 мільярдів замовлених вакцин, для України виробники мали б зарезервувати 40 мільйонів доз, із яких 8 мільйонів — за системою COVAX. Обсяг тільки комерційних замовлень України повинен був досягти 32 мільйонів доз вакцини. На 29 грудня наша країна не мала ще жодної дози сироватки. Окрім цього, Україна могла отримати ціну щонайменше на один долар нижчу від фінальної, якби «Медзакупівлі» вели переговори самостійно,

Кількість хворих зменшується — лікарі радіють.

створивши конкурентний тиск на постачальника. Міністр, по суті, сам визначив постачальника. «Ми дійсно могли мати вже два контракти, а не один, щодо двох різних вакцин. Міністр Степанов із весни, впродовж усього літа, осені декларував, що веде переговори з виробниками вакцин. Поки він вів переговори, значні обсяги в достатній кількості для забезпечення колективного імунітету свого населення змогли замовити не тільки Канада, США, країни ЄС, інші країни Великої двадцятки, а й Мексика, Чилі, Єгипет, Аргентина, Таїланд, Еквадор, Коста-Ріка, Панама, Ліван, Перу, Філіппіни, Марокко, Малайзія. Станом на 18 грудня з кількома виробниками вели діалог щодо укладання договорів поставок у найкоротші строки. Така комунікація була якісно підтримана уповноваженими представниками МОЗ. Але не міністром», — обурюється очільник «Медичних закупівель».

Водночас в Україні можуть скасувати жорсткий карантин із 8 по 24 січня. Зокрема, такої можливості не виключають в офісі президента. Про це повідомив джерело РБК-Україна: «Ретельно будуть оцінюватися показники кінця грудня — перших чисел січня. Поки

все незмінно — локдаун за графіком передбачається». Нагадаємо, під час трижневого локдауну, який, за планом, має початися з 8 січня, заклади громадського харчування зможуть тільки видавати замовлення на винос або доставляти їх за адресою. Громадський транспорт, порівняно з весняним жорстким карантинном, працюватиме без змін.

Тим часом усе більше країн світу відмовляються використовувати російську вакцину «Спутнік». Навіть дружина з Росією Угорщина заявила, що не використовуватиме кремлівський винахід. Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан підтвердив, що його країна відмовилася купувати російську вакцину від коронавірусу. Про це пише Euractiv. «Ми знаємо, що російська вакцина хороша, але її недостатньо і, ймовірно, не буде достатньо, оскільки існують обмеження виробничих потужностей», — сказав Орбан. За його словами, китайські вакцини є більш перспективними, аніж російські, та будуть доступні у значно більших кількостях. «В ідеалі ви зможете вибрати, чим хочете зробити собі щеплення, — західною чи китайською вакциною», — підкреслив прем'єр Угорщини. ■

■ ПОГОДА

Чи сіктиме січень?

Другий місяць зими здивує українців аномальним теплом упереміш із сильними морозами

Ірина КИРПА

На початку року погода піднесе жителям нашої країни сюрприз у вигляді теплої погоди під Різдво, але ближче до Водохрепця українці матимуть шанс побачити снігопади та відчутти морози.

Найбільші перепади температури з переважним потеплінням очікуються у Києві, де під Новий, 2021, рік синоптики зафіксували кілька температурних рекордів. Так, 30 грудня 2020 року стояла найтепліша погода за останні 140 років, а плюсова температура на початку року побила рекорд 1980 року.

На різдвяному тижні кліматологи прогнозують українській столиці аномально тепло, як для зими, погоду із мрякою та дощем.

— Якщо перші кілька днів після Нового року кияни могли радіти сухій погоді, то вже до середини тижня українську столицю захопить у полон балканська циклонічна волога, а це сніг упереміш із дощем, — розповіла синоптик Наталя Діденко. — У 2021 році нам слід одягатися екологічно правильно, тобто забуваємо про шуби з натурального хутра, норкові шапки та хутряні коміри як такі, що не збігаються з сучасними реаліями життя. Ми любимо та бережемо природу, тварин, усе навколишнє середовище, бережемо своє здоров'я й внутрішню гармонію. Нехай це буде нашим найближчим новорічним майбутнім.

Досить тепло буде в Криму, де очікується місячна кількість опадів на рівні 75-122 мм, що в межах середніх багаторічних значень.

А ось температура повітря на курортах Західної України передбачається від 0 до 4 градусів морозу, що значно вище середніх багаторічних значень.

У найближчі дні температура у східних областях країни, а також у Дніпропетровській і Запорізькій областях становитиме від плюс 2 до мінус 3 градусів морозу вночі та близько 5 градусів вище нуля вдень.

На півдні України (Херсон, Миколаїв, Одеса) запанує майже весняне тепло: від 9 до 14 градусів тепла, а ось у решті регіонів країни очікується від плюс 2 до мінус 7 градусів уночі та до плюс 9 градусів тепла вдень.

За повідомленням Укргідрометцентру, погода повернеться до характерних для зими показників ближче до третьої декади січня, коли на сході країни, у Сумській, Чернігівській областях, на Полтавщині та в Карпатах затріщать зимові морози, температура впаде до 7-9 градусів нижче нуля.

Сильну ожеледь і хуртовини прогнозують для Лівобережних регіонів країни, а також на Прикарпатті.

Опади у вигляді дощів із мокрим снігом прийдуть із території Західної України й до кінця різдвяного тижня поширяться майже по всій території країни.

На думку фахівців Укргідрометцентру, зима 2021 року не зможе побити температурний рекорд минулого року, але все одно виявиться однією з найтепліших за останні 10 років. ■

■ ДОБРА СПРАВА

Музей-мандрівник

Унікальний культурний заклад тепер сам вирушає до своїх потенційних відвідувачів

Світлана МИЧКО
Тернопільська область

Про приватний музей автентичних музичних інструментів «Камертон», що в селі Ішків Козівського району Тернопільщини, «УМ» раніше вже розповідала. Нагадаємо лише, що створив його на основі своєї колекції 46-річний уродженець села, потомственный музикант Петро Катола разом із членами своєї родини. І тепер у приміщенні колишньої колгоспної контори зібрано близько двохсот найріз-

номанітніших інструментів із понад 80 країн світу, серед яких навіть такі екзотичні, як тибетські чаші, що співають, ручне африканське піаніно калімба та древня «дудка» австралійських аборигенів діджеріду.

Головною «фішкою» закладу завжди була його інтерактивність: відвідувачі там можуть не лише розглядати всі музичні цікавинки, а й брати їх до рук і навіть пробувати заграги. А віднедавна в музею з'явилася ще одна чудова особливість. Ось як розпові-

У музеї автентичних музичних інструментів в Ішкові. Фото зі сторінки Петра Католи у «Фейсбуці».

дає про неї на своїй сторінці у «Фейсбуці» сам Петро Катола: «Музичний центр «Камертон» проводить проєкт «Із Камертоном навколо світу», в рамках якого ми відвідуємо сільські школи Тернопілля та презентуємо власну освітньо-культурну програму. Поговоримо про музику народів світу, історію виникнення та класифікацію музичних інструментів, роль музики в різні історичні періоди, музику як засіб комунікації. А ще пограємо на ек-

зотичних інструментах та просто весело проведемо час. Програма здійснюється за підтримки Українського культурного фонду».

Отже, тепер будь-яка сільська школа області може абсолютно безкоштовно запросити музей автентичних музичних інструментів до себе, варто лише зателефонувати за вказаним номером чи зголоситися в коментарях. А скільки то вже буде радості для дітях, коли він приїде, можна собі тільки уявити. ■

■ НАШІ ГРОШІ

Індекс «Олів'є»

В Україні суттєво зростають ціни: окрім молокопродуктів і яєць, подорожчають також електроенергія, вода, газ і його доставка, тепло, транспорт, мобільний зв'язок, цигарки

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Перший день нового року подарував українцям не лише сподівання на кращі часи та ймовірність економічного зростання — у порівнянні з «найгіршим у їхньому житті» високим 2020 роком. Але й, як зауважили статисти та експерти, — ще й величезне зростання цін.

Життя у постковідному, як ми сподіваємося, 2021 році виявиться суттєво дорожчим, ніж було раніше. І це — за умови сприятливого сценарію, що означатиме поступове скасування пандемічних обмежень. Якщо коронавірус і надалі вируватиме у світі, ситуація виглядатиме ще гіршою.

Салати стануть недоступними

Утім, хвиля подорожчання почалася значно раніше, ніж перші дні 2021-го. Ще у листопаді — у порівнянні із жовтнем — споживчі ціни в Україні виросли на 1,3%, а інфляція за цей період склала 4,1%. При цьому, за даними Державної служби статистики, інфляція в річному вимірі у листопаді прискорилося до 3,8% з 2,6%. Продукти харчування подорожчали на 1,5%: овочі — на 9,4%, яйця — на 6,4% і соняшникова олія — на 6,3%. Суттєво подорожчали шигло, вода, електроенергія — на 8,0%, а газ — на 26,7%.

Перед новорічними святами експерти Інституту аграрної економіки порахували вартість їжі для новорічного столу української сім'ї з чотирьох осіб і виявили, що у порівнянні з минулим роком вона зросла на 5,3%. Так, 3 кг салату «Олів'є» традиційної рецептури обійшлися нашим співвітчизникам у 159 грн. Це на 13,8% більше, ніж при святкуванні Нового 2020 року. Задоволення скуштувати «Оседець під шубою» коштувало приблизно стільки ж, як і торік: 120 грн за півтора кілограма. А от м'ясні продукти за рік подорожчали на 10-30%.

Яйця і молоко: стати делікатесом

Серед лідерів подорожчання — курячі яйця. У порівнянні з весною-літом, коли десяток коштував менше однієї гривні, зараз за них треба заплатити понад 3 гривні, а подекуди і до чотирьох.

На початку 2021 року цілком може бути, що яйця коштуватимуть так само дорого, як і в грудні, або ціни ще зростуть. На думку галузевих експертів, цей продукт подорожчав через те, що зросли ціни на кормову сировину. «Наприкінці 2020р. сталася нестабільність ринку сировини, тому це супроводжується стрімким зростанням цін зернових, таких як кукурудза, пшениця, і білкових: шрот, макуха сої та

соняшнику — на тлі їхнього дефіциту, це стало причиною подорожчання і комбікормів, які займають до 70-75 відсотків собівартості виробництва продукції», — повідомили в Асоціації тваринників України.

За словами експертів, сьогодні фермери побоюються, що їм не вистачить корму. Тому деякі виробники скорочують поголів'я птиці, а деякі навіть змушені закриватися, щоб перекрити непередбачувані коливання. До кінця грудня собівартість виробництва яєць на підприємствах коливалася у межах 22 гривень за десяток, а кінцева ціна для споживачів починається від 30 гривень.

Що ж стосується найближчих перспектив, то виробники прогнозують подальше зростання цін. Як констатують в Асоціації, після новорічних свят попит споживачів знизиться, а ось ціна на яйця, ймовірно, зросте: у зв'язку із поступовим скороченням поголів'я птиці і продовженням зростання цін на ринку сировини. Станом на кінець минулого року виробництво яєць зменшилось на 2,2% — до 15,16 млрд штук. Сільськогосподарські підприємства отримали 8,26 млрд яєць, що на 3,2% менше, ніж торік, а господарства населення — 6,9 млрд штук — на 1% менше.

При цьому найбільше яєць за січень-листопад 2020 року отримали в Київській області: 3,19 млрд штук, що на 5,1% більше, ніж за аналогічний період 2019 року. На другому місці йде Хмельницька: 908,7 млн штук, на 3,9% менше, ніж торік, на третьому — Донецька: 861,1 млн штук, на 7,2% більше.

Радше за все дорожчатимуть і молокопродукти. Причина та ж сама: виробництво у нашій країні падає, а дефіцит стимулює ціни до зростання. За статистичними даними, за січень-листопад 2020 року виробництво молока в Україні скоротилося на 4,2% в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, до 8,67 млн тонн.

Сільськогосподарські підприємства виробили 2,53 млн тонн молока, що на 0,5% більше, ніж торік, а господарства населення — 6,14 млн тонн — на 5,9% менше.

Таким чином, падіння виробництва у нас продовжується вже кілька років поспіль. Так, за даними того ж Держстату, в січні-листопаді 2019 року в Україні було вироблено на 3,7% менше молока, ніж за аналогічний період 2018 року.

Електроенергія: дякуємо, що не в 2,5 раз!

Вельми неприємна новина для кожного з нас: платіжки за світло, які ми отримуємо вже через місяць, змусять неабияк засмутитися. Напередодні Нового року на засіданні уряду було ухвалено рішення про скасування так званого пільгового тарифу на електроенергію. Тож тепер вартість спожитого струму розраховуватимуть за єдиною ціною — 1,68 гривні за кВт/год.

У Міністерстві енергетики пояснили: вони продовжили термін дії положення, згідно з яким зберігається єдиний тариф 1,68 гривні за кВт/год, адже без нього ціна на електроенергію зростає у понад як 2,5 рази: до 3,30 гривні за кіловат/годину.

Попередній, пільговий, тариф, як відомо, становив 90 копійок. Тобто якщо раніше ви платили за перші 100 кВт/год за тарифом 90 копійок, тобто 90 гривень, то зараз вам доведеться платити за єдиним тарифом — 168 гривень. Зростання становить 78 гривень.

Такий порядок дій — тільки три місяці — до 31 березня. За цей час, як сказав в.о. керівника Міністерства енергетики України Юрій Вітренко, його відомство разом із Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг, виробить новий варіант цього механізму. Яким він буде і чи діятиме в бік зниження, новий в.о. міністра не уточнив.

У новому році українці зможуть розоритися як на утриманні житла, так і на їжі.

Дорога ти моя комуналко!

Очікують українці і суттєво дорожчого комирного. Зокрема, у січні прогнозують подорожчання газу. «Блакитне паливо» для населення змінюватиме свою ціну практично щомісяця. І вже з 1 січня 2021 року газопостачальні компанії України підняли вартість. Паливо в середньому подорожчає на одну гривню за кубометр у порівнянні з ціною у грудні 2020 року. Найдорожче газ обійдеться клієнтам «Львівенергозбут»: ціна у січні складе 10,8 грн за кубометр, це на гривню більше за грудневий тариф.

У більшості ж облгаззбутів тарифи коливаються від 8,91 грн за кубометр до 9,93 гривні.

Подорожчає і доставка газу. У деяких регіонах ця послуга підніметься у ціні майже вдвічі. Зокрема, тариф «Київоблгазу» виростає з 0,81 грн до 1,55 грн за кубометр без ПДВ, «Київгазу» — з 0,28 грн до 0,32 грн, «Одесагазу» — з 0,79 грн до 0,89 грн, «Полтавагазу» — з 1,09 грн до 2,07 грн, «Херсонгазу» — з 0,94 грн до 1,8 грн, «Луганськгазу» — з 0,92 грн до 1,13 грн за кубометр.

Найдорожчий, з точки зору доставки, газ буде у тих абонентів, які користуються послугами компаній «Лубнигаз» — 2,62 грн і «Спектргаз» — 2,66 грн за кубометр. Якщо до вартості їх послуг додати ще й податки, то ціна доставки перевищить 3 грн за кубометр.

Подорожчає і холодна вода. НКРЕКП ще 20 листопада оприлюднила проект тарифів на водопостачання та водовідведення у 2021 році. У середньому подорожчання складе 10-15%.

Дорожчим стане і теплопостачання. Ціна обігріву наших помешкань зростає і до початку нового року, вже з перших чисел грудня. Постачальники пояснювали тенденцію подорожчанням газу, яке було зафіксовано в порівнянні з позаминулим роком. Так, наприклад, у грудні в Одесі тепло подорожчало на понад 25%: одна гікакалорія для населення тепер коштує

1813 грн замість 1474 грн 69 коп. Схожа ситуація і в Харкові: нові тарифи становитимуть 1748,47 грн за одну гікакалорію (зростання — 18,74%), а на гарячу воду — 92,87 грн за кубометр (зростання — 15,19%). Суттєво зріс тариф на опалення в Миколаєві: майже на дві тисячі гривень за гікакалорію.

У цих містах «новорічні подарунки» споживачі отримають уже за тиждень-другий. В інших, де ціни піднялися у січні, нові суми наші співгромадяни заплатять вже у лютому.

Доїхати і не розоритися

Подорожчає і транспорт: через карантинні обмеження перевізники опинилися на межі виживання і тепер прагнуть надолжити втрачене. Передбачається, що ціна у столичних маршрутках вже у січні-березні 2021 року зростає з 8 до 12 гривень. Перевізники скажуться: пасажиропотік у маршрутках у поточному році впаде у середньому на 40%.

Перевізники вже заявляють: перед локдауном, який наразі заплановано на 8 січня, транспортні компанії звернуться до київської мерії, щоб узгодити графік перевезень і зменшити кількість рухомого складу, що працює на маршрутах. Оскільки, якщо залишити все як є, компанії, на їхню думку, можуть збанкрутувати.

Інші причини для подорожчання — перевізники зобов'язали безкоштовно перевозити додаткових пільговиків, столичні маршрутники повинні встановити валідатори для єдиного квитка та виконувати зобов'язання з оновлення рухомого складу. При цьому збитки їм наразі не планують компенсувати.

Схожі настрої панують і в регіонах. Про плани щодо підвищення цін на проїзд заявили в Хмельницькому та Житомирі.

«Алло, алло» спустошить кишені

Мобільні оператори «Київстар», «Водафон Україна» і «Лайфсел», а також оператор фіксованого телефонного зв'язку «Укртелеком» із

січня 2021 року підвищать вартість пакетів послуг для ряду тарифних планів. Так, у «Київстар» переглядають умови декількох старих контрактних тарифів, які були запущені близько трьох років тому і в яких весь цей час не змінювалися умови. Цим тарифами користується близько 1,5% абонентів «Київстар».

«Водафон» скасовує дешеві нішеві тарифи, які вже недоступні для підключення. «З моменту запуску тарифів зросло споживання і збільшилося навантаження на мережу, відповідно, зростають витрати на підтримку інфраструктури та розширення ємності як у великих містах, так і в невеликих населених пунктах», — заявили в компанії і уточнили: вони інвестували близько 2,8 млрд грн у розширення мережі та збільшення її пропускної здатності. А тепер хочуть на цьому заробити.

Кидайте, поки не пізно

Подорожчають для українців і шкідливі звички. З 1 січня 2021 року в Україні знову зростуть ціни на сигарети — в черговий раз уряд збільшує ставки акцизного податку на тютюнові вироби. В середньому, акциз виростає на 20%, приблизно так само збільшиться і ціна на них.

Акциз на сигарети з фільтром і без фільтру зростає з 907,2 до 1088,64 грн за 1000 штук, тобто більш ніж на 180 грн. Акциз на сигари — з 1139,76 до 1367,71, тобто понад 200 грн за 1 кг. Це означає, що сигарети, які зараз обходяться курцям у 45 грн, подорожчають до 54 грн, а сигарети по 60 гривень за пачку можуть подорожчати до 72 грн.

Утім підняття цін буде не одномоментне, на цьому наполягають самі виробники, аби не втратити ринок. Адже українці можуть легко перейти на дешевий контрафакт. А тому подорожчання може розтягнутися на весь 2021 рік.

Також із початку 2021 року в Україні різко підскочить податок на тютюновмісні вироби для електронного нагріву: він зростає на 320%. ■

ЗМІНА ВАРТИ

На чолі ЄС — Португалія,
ОБСЄ — під керівництвом Швеції

Головні європейські інституції мають нових керманців

Ігор ВІТОВИЧ

З 1 січня Португалія перебрала від Німеччини естафету на піврічне головування в Європейському Союзі. «Головування відбувається у ключовому для Європи часі, я би навіть сказав, що це історичний момент», — сказав кілька тижнів тому голова Європейської ради Шарль Мішель, маючи на увазі виклики, пов'язані з пандемією коронавірусу.

Передаючи президентство прем'єр-міністру Португалії Антоніо Коста, канцлерка Ангела Меркель у своєму відеозверненні зазначила, що впродовж півріччя на чолі Ради Німеччина зосереджувалася на питанні пандемії. «Я переконана, що разом ми будемо сильнішими за вірус», — сказала Меркель, зазначивши, що ЄС уже спільно закупив і розподілив вакцини серед 27 членів блоку.

«У той момент, коли пандемія COVID-19 ставить перед ЄС складні виклики, за свого головування Португалія зробить

усе, щоб ці шість місяців ознаменували собою початок нового циклу в Європі», — йдеться у заяві Португалії. Іншими головними пріоритетами визначені боротьба з кліматичними змінами, цифрова трансформація в Європі, підтримка європейських цінностей і верховенства права під час подолання дискримінації, сприяння плюралізму в ЗМІ та боротьба з дезінформацією. Також Португалія має на меті присвятити багато часу соціальним питанням та планує у травні організувати саміт із цього приводу в другому за чисельністю мешканців португальському місті Порто. Водночас Португалія стане першою країною на чолі Ради ЄС, яка матиме справу з остаточно виходом Великої Британії з внутрішнього ринку та Митного союзу ЄС з 1 січня.

З усією відвертістю варто зауважити, що важко очікувати від Португалії прискіпливої уваги до конфліктів на Сході Європи, зокрема в Україні. Пріоритетом для Порту-

галії залишаються її колишні колонії. Тож у розділі про зовнішню політику Португалія заявила, що буде зміцнювати відносини з Африкою та Латинською Америкою, одночасно встановлюючи «оновлений порядок денний» з адміністрацією обраного президента США Джо Байдена. Роль глобального гравця у португальській програмі передбачає, зокрема, розвиток відносин із Африканським Союзом, сусідами ЄС із півдня Середземномор'я, підтримку партнерів у Латинській Америці, посилення діалогу зі Сполученими Штатами, інтенсифікацію співпраці з Індією, вибудовування майбутнього партнерства з Великою Британією. Першим значним заходом на чолі з новим головою буде проведення 19 січня засідання Ради ЄС з економічних та фінансових питань.

Натомість Україні слід очікувати уваги до себе з боку іншої впливової європейської інституції — Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), ос-

Анн Лінде має стати адвокатом України в ОБСЄ.

кільки з 1 січня головування в ній перейшло до Швеції. Швеція з самого початку свого річного головування в ОБСЄ заявила, що зосередиться на захисті європейського порядку безпеки, вирішенні тривалих конфліктів та зміцненні демократії й гендерної рівності, повідомляє сайт організації. «Тривалі конфлікти і кризи в регіоні ОБСЄ, як-от ситуації, що ми спостерігаємо в Білорусі, Україні й навколо неї, а також зростання напруженості довкола Нагірного Карабаху, вимагають постійної і загальної уваги з боку нашої організації. Це, очевидно, буде в нашому порядку денному на початку року», — заявила нова голова Організації, міністр закордонних справ Швеції Анн Лінде. 14 січня вона пообіцяла детально презентувати програму дій Постійній раді ОБСЄ.

Міністр закордонних справ

України Дмитро Кулеба у «Твіттері» привітав Швецію й пані Лінде з початком головування в ОБСЄ: «З нетерпінням чекаю зустрічі з вами в Києві та обговорення спільних зусиль щодо подальшого захисту порядку європейської безпеки». Українська делегація у Тресторонній контактній групі назвала символічним той факт, що свій перший закордонний візит як очільниця ОБСЄ Анн Лінде планує здійснити саме до України. «Очікуємо на неї в Києві вже цього місяця. Розраховуємо, що цей візит буде важливою нагодою чинній голові ОБСЄ побачити на власні очі наслідки триваючої збройної агресії та тимчасової окупації Російською Федерацією частин території України», — повідомила Українська делегація у ТКГ. ■

Олег БОРОВСЬКИЙ

Міністерство юстиції Росії вперше включило фізичних осіб до реєстру ЗМІ-іноагентів, повідомляється на сайті відомства. Й навіть назвало перших громадян, які потрапили до реєстру «іноземних агентів». Їх поки що п'ятеро. Це правозахисник Лев Пономарьов, громадянська активістка Дарина Апахончич із Санкт-Петербурга, журналісти Людмила Савицька з Пскова і Сергій Маркелов з Карелії, які співпрацюють із «Радіо «Свобода», а також автор «Радіо «Свобода» і головний редактор сайту «Псковская губерния» Денис Камалєгін.

Поетом можеш ти не бути, а іноагентом — зобов'язаний

Держдума ще в 2019 році ухвалила закон про регулювання діяльності організацій, визнаних іноагентами, які займаються політикою в Росії на кошти з-за кордону. А наприкінці минулого року, 23 грудня, Держдума схвалила новий законопроект про іноземних агентів у третьому читанні. Він дозволяє оголошувати іноземними агентами не лише організації, але й фізичних осіб. Окремо був прийнятий документ, який вводить кримінальну відповідальність (до п'яти років позбавлення волі), якщо вони не подали заяву на включення до відповідного реєстру або не звітують про свою діяльність. Документ дозволяє визнавати іноземними агентами фізичних осіб (у тому числі журналістів) і громадські об'єднання без утворення юридичної особи, якщо вони займаються політикою в Росії і отримують закордонне фінансування.

Підставою для визнання іноагентом можуть послужити такі дії, як проведення мітингів і публічних дебатів, поширення думок про держполітику, дії, спрямовані на отримання певного результату на виборах або референдумі, участь у спостереженні за виборами або в діяльності політичних партій, якщо вони проводяться в інтересах іноземних джерел. Фізособи-іноагенти не зможуть займати посади на державній і муніципальній службі, а також бути допущені до державної таємниці.

З новим «строком», росіяни

«Законотворчість» Держдуми не обмежилася лише цим оновленим законом. У турборежимі наприкінці року було прого-

ТОТАЛІТАРИЗМ

Агенти, наклепники й інші «невгодні»

Держдума РФ продовжує закручувати гайки у правах і свободах росіян

Малюнок Сергія Йолкіна з сайту imi.org.ua.

лосовано низку інших проектів з метою обмеження прав російських громадян. Прийняті іноді без обговорення всього за кілька днів законопроекти стосуються свободи слова, свободи зібрань та інших базових прав. Експерти і правозахисники бачать в цих законодавчих ініціативах прагнення влади відгородитися від впливу Заходу і забезпечити собі перемогу на майбутніх парламентських виборах 2021 року.

Зокрема, 23 грудня Держдума прийняла відразу в другому і третьому читаннях закон, що посилює покарання за наклеп. Цим законом вносяться поправки до статті 128.1 Кримінального кодексу Росії, що передбачають максимальне покарання за наклеп у вигляді позбавлення волі строком до п'яти років. Стаття про наклеп була декриміналізована в 2011 році, проте вже в 2012 році, з ініціативи Володимира Путіна, кримінальну відповідальність повернули, але вона не була пов'язана з позбавленням волі. Законопроект подав депутат від правлячої «Єдиної Росії» Дмитро Вяткін.

Той же таки депутат-єдинорос Вяткін є автором ще одного документа, що був прийнятий Держдумою 23 грудня у третьому читанні. Це законопроект про

заборону іноземного або анонімного фінансування мітингів і демонстрацій. Фінансувати мітинги також забороняється організаціям, зареєстрованим менш ніж за рік до дати передбачуваної акції.

Депутат Вяткін також запропонував, а Держдума підтримала поправки до статті 267 Кримінального кодексу Росії про «навмисне блокування доріг і створення перешкод руху». Нові поправки вводять покарання у вигляді штрафу до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк до одного року за «умисне блокування об'єктів транспортної інфраструктури» і «перешкоджання руху транспортних засобів і пішоходів», якщо це створило «загрозу життю, здоров'ю та безпеки» або загрозу «знищення або пошкодження майна».

Окремим законом регламентується діяльність журналістів, які висвітлюють мітинги. Співробітникам ЗМІ заборонили «неправомірне використання відмітної ознаки представника ЗМІ», за що передбачено штраф до 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У пакет законопроектів про мітинги входить також заборона на проведення масових ак-

цій біля будівель ФСБ і МВС. Збільшено штрафи за непокору вимогам співробітників поліції.

«Ці законопроекти спрямовані на непропорційне обмеження свободи мирних зібрань та висловлення думки. Вони не тільки не наближають російську правову систему до вирішення проблем зі свободою зібрань, виявлених Європейським судом із прав людини, а навпаки, погіршують ситуацію, що неминує спричинити за собою велику кількість нових скарг на обмеження свободи мирних зібрань, а також рішень ЄСПЛ, які визнають порушення Російською Федерацією Конвенції про захист прав людини і основних свобод», — йдеться в заяві проекту ОБС-Інфо, що спеціалізується на захисті прав затриманих на публічних акціях.

Але це далеко не все проголосоване Держдумою наприкінці грудня. Так, у третьому читанні вона ухвалила законопроект про «санкції за цензуру проти росіян і ЗМІ». Депутати дозволили Роскомнагляду блокувати інтернет-ресурси, зокрема YouTube, Facebook, Twitter, якщо вони допускають «цензуру» (а насправді карають за пропаганду) щодо російських ЗМІ й громадян. Ще однією ініціативою Держдуми щодо посилення контролю держави над інтернетом стали поправки в закон «Про інформацію, інформаційні технології та захист інформації». Прийняті 23 грудня поправки вводять поняття «соціальна мережа». Під ним мається на увазі інтернет-ресурс, щоденна аудиторія якого перевищує 500 тисяч користувачів у Росії. Складанням реєстру соціальних мереж займатиметься Роскомнагляд. Соціальні мережі будуть зобов'язані виявляти і блокувати інформацію, що містить «неповагу» до суспільства, держави і Конституції, а також «заклики до масових безладів, екстремізму і участі в неузгоджених публічних заходах» або просто використання нецензурної лексики. ■

Максим СТРИХА,
доктор фізико-математичних наук, професор,
заступник міністра освіти і науки України в 2008-10 і в 2014-19 роках

В останній день старого року автор довідався про адресовану кільком колегам пропозицію заслуженого заокеанського професора, що народився колись у Галичині: спробувати коротко підсумувати те, що відбулося впродовж останніх 20 місяців в українській науці. На жаль, короткої відповіді на кілька речень не вийшло. А те, що написалося, може бути цікавим не так для світової наукової спільноти (яка, будьмо відверті, не надто переймається Україною), а для тих наших колег тут, які сьогодні замислюються над шляхами виходу з ситуації, в якій всі ми опинилися.

Випадкові люди без фахового досвіду

Відразу ж зізнаюся і в суб'єктивності написаного: автор відповідав за напрямок науки в обох урядах Яценюка та в уряді Гройсмана (зокрема, брав участь у переговорах, після яких ЄС погодився вимагати від нас лише 5% нормативного внеску в програми «Горизонт-2020»; і очолював робочу групу з підготовки чинного нині закону про науку, ухваленого в листопаді 2015-го). «Заїхавши» до влади на старенькому «радянському» ще авто, автор на ньому ж із цієї влади й «виїхав» — не полювати на чергові гранти з розбудови громадянського суспільства, а читати студентам лекції з фізики й писати формули (чого, власне, намагався не кидати й під час чиновницької роботи). Відтак наука є для автора не предметом чергових експериментувань, а справою життя — й причиною особистого болю.

Говорячи про українську науку, не можна абстрагуватися від умов, у яких вона змушена існувати. Отже, у 2019 р. в Україні відбулася чергова революція: цього разу електоральна. Навесні 73% українських виборців посадили в президентське крісло Володимира Зеленського, влітку вони ж дали мандат на формування уряду його напівдуруч зліпленої політсилі. З погляду колишнього бюрократа з достатньо вагомим досвідом можу стверджувати: час, що минув відтоді, став часом тотальної деградації системи державного управління (ми всі пам'ятаємо, як мери демонстративно відмовлялися виконувати урядові рішення — і Кабмін безпорадно відступав; у нормально влаштованій країні щось таке неможливе за означенням).

Перший уряд «зелених» було сформовано зі сповнених, може, добрих намірів, але випадкових людей, часто позбавлених будь-якого фахового досвіду (міністром освіти і науки стала 29-річна керівниця директорату МОН, яка жодного дня не працювала ані в школі, ані в університеті, ані в науковій установі, але вчасно обрала для себе «зелений» корабель; а в команду її заступників декого спустили «згори» за єдиним критерієм — знайомства з новим президентом чи людьми з його ближчого оточення).

Другий уряд «зелених» виявився таки змушений шукати фахівців (бодай секторально, там, де нефаховість могла призвести до особливо катастрофічних наслідків). Але оскільки на часів Порошенка, було накладено (за певними незначними винятками) «табу», цих фахівців стали рекрутувати з числа «кадрів» доби Януковича, часто відверто ворожих до змін, які відбулися після 2014 року, або й обтяжених суттєвими репутаційними проблемами.

За трагічним збігом обставин, саме цій владі випало відповідати не лише на традиційні вже геополітичні виклики (Росія далі веде проти України

неоголошену війну), а й на несподіваний, не очікуваний ніким виклик першої за сто років глобальної пандемії, яка за лічені місяці наклала відбиток на все життя на Землі і проти якої часом безпорадні навіть найдосвідченіші й найфаховіші уряди провідних країн світу.

Тому дива не сталося: за минулі півтора року в злиденній, хронічно недофінансованій українській науці було обмаль позитиву. Але певні позитивні події згадати таки варто.

Трохи позитиву

Насамперед відбулися перші конкурси Національного фонду досліджень (НФД). Цю керовану самими науковцями й максимально незалежну від чиновників структуру було створено в муках (бо нічого подібного досі в нас не було) у відповідності до ухваленого за сприяння міністра Сергія Квіта й голови профільного комітету Лілії Гриневич нового закону про науку. Результати конкурсів розсіяли побоювання щодо того, що переможці представлятимуть лише установи НАН і лише з Києва та Харкова: географічне та відомче представництво виявилось достатньо широким.

Сумарно перемогли 216 проєктів з фінансуванням до 5 млн грн. на рік кожен. Це майже на порядок перевищує фінансування пересічної наукової теми в НАН чи в МОН (хоч водночас і це дуже мало для «проривного» експериментального проєкту, що потребує купівлі сучасного обладнання). Але, можливо, «якби директором був я», то, виходячи з сьогоdnішньої ситуації в українській науці, пропонував би, скажімо, у 2 рази зменшити середні обсяги гранту — і в ті ж 2 рази підвищити кількість підтриманих команд. Когось із перспективних дослідників це вберегло б від необхідності еміграції чи зміни сфери діяльності.

Були й нарікання щодо правил самого конкурсу, які спричинили дискусію в медіа. Організатори низкою обмежень, що не враховують специфіку окремих галузей знань, відразу поставили бар'єр перед багатьма потенційно важливими проєктами в царині гуманітаристики: адже, наприклад, така легендарна постань сьогоdnішньої української історіографії, як професор Наталя Яковенко, яка надзвичайно багато зробила для формування сучасного історичного нарративу і твори якої перекладено багатьма європейськими мовами, не має жодної статті в базі «скопус» (бо провідні польські історичні журнали, де вона активно друкувалася, донедавна туди не входили) — а отже, за правилами вона не могла б очолити проєкт НФД.

Не можна не зачепити ще одного питання, яке має, як на мене, стратегічний характер. Організатори для одного з двох проведених конкурсів НФД встановили у критеріях оцінювання преференції для статей у високо-рейтингових журналах. Якщо це правило буде розповсюджене

ОЦІНКИ

Наука в Зе-країні на

Як на стратегічній сфері позначається те, що рекрутували «кадри» доби Януковича, часто відверто ворожі до змін, які відбулися після 2014 року

й на інші конкурси, це означитиме, що якісні українські статті потраплятимуть надалі здебільшого не в вітчизняні журнали (навіть ті з них, що входять до міжнародних баз, мають порівняно невисокі показники цитованості), а до провідних західних видань. Проблема полягає в тому, що з 2024 р. ці західні журнали майже всі зробляться платними (за політику відкритого доступу для читачів розплачуватимуться автори), й українські науковці фактично зможуть публікуватися в них лише в складі міжнародних команд. Це вже потребує негайних підтримчих дій з боку держави для створення національної системи міжнародно визнаних журналів нехай не найвищого, але хоча б пристойного рівня.

Дискусія щодо того, підтримувати наші журнали чи передбачати в грантах бюджетні кошти на публікацію в закордонних виданнях, є частковим виявом загальної проблеми: значна кількість наших активних прихильників змін у науці, голос яких найвиразніше чути в різних фейсбучних дискусіях, пройшли вишкіл у західних лабораторіях, мають добрий список праць і вважають, що наявність кількох сильних, інтегрованих у західну науку команд за різними напрямками, автоматично вирішить усі наші проблеми. На жаль, такий підхід ігнорує потреби існування цілісної національної наукової системи, частинами якої є не тільки топ-команди, а й підґрунтя, на яке вони спираються, починаючи від університетських кафедр і вітчизняних фахових видань. Адже за відсутності такого підґрунтя навіть щедро фінансовані топ-команди теж швидко захиріють, активніші їх учасники переберуться за кордон, а в Україні не лишиться нічого.

Безумовно позитивною подією минулого року стало обрання президентом НАН авторитетного вченого Анатолія Загороднього, людини з прогресивним мисленням та адекватним баченням ситуації. Після 58 років президентства Бориса Патона це відкриває шлях до давно назрілих змін перед сформованою відповідно до потреб ще планової радянської економіки Академією, яка досі залишається провідною науковою установою держави й отримує близько 60% її скромного наукового бюджету.

Що міняти архаїчну структуру НАН потрібно — погоджуються майже всі. А ось чим повинна стати НАН у майбутньому — єдності немає. Висловлюються різні погляди. У самій Академії більшість хотіла б «м'яких» змін, збереження НАН як автономного елітного клубу адміністраторів від науки (з додаванням певного невеликого відсотка «чистих» учених), наділеного державою великим (за українськими мірками) бюджетом, майном — і правом говорити від імені всієї української науки (хоча більшість наших

Максим Стриха.
Фото з сайту tsn.ua.

дослідників працюють уже сьогодні в університетах і на події в НАН впливають хіба що дуже опосередковано).

Водночас частина «конструкторів» НФД (не маю при цьому на увазі голову фонду академіка Леоніда Яценка) де-факто бачать роль НАН значно скромнішою — як «парасольки» для базового фінансування наукових установ, що свої основні гроші одержуватимуть як гранти вже від Фонду. Дехто з невірних ідеалістів закликає просто перетворити НАН на авторитетне підтримуване державою співтовариство вчених на зразок Національної академії наук США чи Лондонського королівського товариства (хоч при цьому залишається незрозумілим, хто «адмініструватиме» півтори сотні інститутів та центрів сьогоdnішньої НАН і яка їх кількість уціліє за реалізації такого сценарію).

На жаль, уже сьогодні ясно, що новий президент НАН неминуче наразиться на великий опір навіть на стадії спроб інвентаризації все ще великого, попри втрати останніх десятиліть, господарства, яке йому дісталось. Його позицію ускладнює ще й те, що він був обраний переважно голосами «твердих патонівців» (значна частина прихильників більш радикальних змін голосували за його опонентів Сергія Комісаренка та Володимира Семиноженка) і змушений буде зважати на погляди своєї «електоральної бази».

Обраний у жовтні 2020 р. склад Президії НАН змінився мало — в ній залишилися більшість постатей минулого часу, аж до відвертого прихильника «руського міра» Петра Толочка (в статусі «радника»). Але навіть перші ознаки оновлення, здатність нового президента говорити нормальними словами й про нормальні речі (за фізичним станом його легендарний попередник уже багато років був на таке не спроможний — а відтак Академія дедалі більше ставала для пересічних громадян просто зібранням дуже старих лю-

дей) вже принесли НАН більше симпатій загалом — і привели до певного збільшення її фінансування в 2021 році.

Катастрофа для університетської науки

Натомість останні півтора року стали катастрофічними для університетської науки — того сектору, який, як неспростовно доводять результати конкурсів програми «Горизонт-2020», виявляв, починаючи з 2014 р., виразні ознаки похвалення.

На середину 2019 р. все було уже готове для запровадження базового фінансування досліджень в університетах. (Досі за інерцією радянських часів наука у вищих навчальних закладах через інструмент 2-3-річних короткострокових проєктів; програвши черговий конкурс, науковці ризикують опинитися на вулиці; та й обсяги цього фінансування в декілька разів менші навіть від дуже скромної за світовими мірками цифри для НАН). Базове фінансування дозволило б провідним університетам вибудувати свою наукову політику на тривалішу перспективу — а відтак робити підтримку досліджень ефективнішою. Тому його поява була для автора пріоритетом упродовж п'яти років роботи, дуже для цього несприятливих. Адже в умовах війни вимагати від мінфіну грошей на ще одну нову програму (а паралельно треба було просити ще й коштів для НФД!) — здавалося річчю відверто утопічною.

Однак, коли гроші таки було вже передбачено в бюджеті, а всі процедури ретельно виписано, атестацію наукової роботи університетів (що, згідно з законом, мала бути необхідною передумовою запровадження базового фінансування) було зірвано восени 2019 р. однією фразою тодішнього заступника міністра Єгора Стадного. Цей 30-річний прибулець з «громадського сектору», який теж не мав жодного дня стажу роботи в вищій чи в науковій установі, поставив на засіданні комісії запитання: а чому тут немає іноземних експертів?

ОЦІНКИ

ДРУГОРЯДНИХ РОЛЯХ

Фото з сайту education.24tv.ua.

Як наслідок, процедуру, яку готували впродовж літа сотні університетських фахівців, було зупинено, а 100 млн бюджетних коштів 2019 р. до науковців так і не потрапили. Базове фінансування науки у вишах не запроваджено й досі, хоч зараз МОН уже визнає: єдиним виходом є повернення до тієї розробленої внаслідок безпрецедентно широких обговорень у 2017-19 рр. процедури, яку зупинив (можливо, не до кінця розуміючи, що робить) заступник Ганни Новосад.

Уже командою міністра Сергія Шкарлета суттєво змінено й процедуру конкурсу наукових тем МОН (який залишається, за відсутності базового фінансування, основним інструментом підтримки досліджень в університетах, і дотеперішню прозорість якого було відзначено європейськими експертами високого рівня під час ініційованого автором незалежного аудиту національної наукової системи в 2016 р.).

Вагу в критеріях оцінювання проєктів для цього конкурсу наприкінці 2020 р. було зміщено з публікацій у міжнародно визнаних виданнях та одержаних патентів на такі «апробовані» показники, як кількість серед виконавців наукової теми лауреатів Державної премії України та «заслужених діячів науки і техніки». Вже можна прогнозувати, що це суттєво знизить фінансування досліджень у таких провідних класичних університетах, як Київський, Харківський та Львівський, де вчені більшою мірою переймалися написанням якісних статей, а не вибиванням премій та звань...

Жертви

Зміна структури МОН наприкінці 2020 р. мала наслідком суттєве скорочення підрозділів, що відповідають за науку та інновації (при цьому кадрові чисельність «освітніських» підрозділів зросла). Таким чином, нова команда продемонструвала, що наука є для неї чимось безумовно другорядним. Першими жертвами такого ставлення стануть університети (НАН через її автономний статус це відчує не зразу і не скрізь). Можливо, ці міністерські зміни в НАН когось навіть потішать: адже в сьогоднішньому вигляді МОН просто не матиме фахівців, щоб намагалися стати реальним «міністерством науки» (зараз воно є «і науки» переважно за назвою).

Але залишається одне критично важливе для всіх поле наукової діяльності, за яке, згідно з законодавством відповідає таки саме МОН. Ідеться про міжнародне наукове співробітництво.

На жаль, сьогодні у структурі МОН за весь цей напрям залишили відповідати один маленький відділ (коли професор Іван Вакарчук уперше запросив автора до міністерства в 2008-му, цим займалося ще повноструктурне управління).

Водночас ніхто з керівників МОН уже не володіє на більшості пристойному рівні англійською мовою, а тому про переговори успіхи на таких ділянках, як можливість доступу українських науковців до структурних фондів ЄС, на певний час можна забути (з власного досві-

На жаль, до переліку цих негараздів на початку 2021 р. додається ще один суттєвий фактор: «проти» ефективних міжнародних контактів українських учених «грає» і різке зниження мобільності в умовах пандемії. Відтак падає частка «зовнішніх» і зростає вага «внутрішніх» коштів для підтримки нашої науки. За таких умов надзвичайно важливим є принаймні діалог наукової спільноти з українськими владними інституціями та бізнесом.

Як інструмент такого діалогу новий закон про науку в 2015 р. передбачив Національну раду на чолі з прем'єр-міністром у складі Адміністративного (представники міністерств, академій та великих інноваційних підприємств) та Наукового (обрані представники наукової спільноти) комітетів. Створений у 2017 р. за результатами конкурсу Науковий комітет перебував у постійному конфлікті з керівництвом уряду за прем'єра Гройсмана і міністра Гриневич владі постійно закидали брак коштів, на що керівник уряду відповідав: кошти знайдемо, але покажіть спершу своє бачення того,

Критично важливим стане те, наскільки нове керівництво НАН зможе вибудувати «горизонтальні» відносини з провідними ректорами (не лише на рівні «заохочення» їх, як досі, академічними званнями та лауреатствами, а насамперед на рівні продуманих ефективних програм рівноправної наукової та освітньої взаємодії).

ду можу засвідчити: ефективними й «проривними» є тільки абсолютні довірливі контакти з закордонними колегами з використанням їхньої мови і їхнього понятійного апарату; протокольні розмови через перекладача мають здебільшого формальний характер).

Тому складно очікувати й дієвих контактів з новою адміністрацією Байдена з метою активізувати «заморожену» адміністрацією Трампа наукову підтримку України (через двосторонні механізми та через апробований інструмент створеного ще в середині 1990-х Українського науково-технологічного центру, бо саме через УНТЦ протягом минулих десятиліть на підтримку української науки було інвестовано понад 200 млн доларів).

Тому сьогодні туманними залишаються й контури та перспективи участі України в новій рамковій програмі ЄС «Горизонт. Європа». Несплатою в повному обсязі внеску 2020 р. створено проблеми в відносинах із ЦЕРН. Напередодні нового, 2021, року МОН мало не призвелося й до остаточного згорання діяльності в Україні такого найбільшого зовнішнього донора української науки за останні десятиліття, як уже згадуваний УНТЦ. Адже міністерство елементарно не забезпечило вчасного продовження договору на оренду спеціального відремонтованого за наказом міністра Івана Вакарчука ще в 2008 р. приміщення в кампусі КПІ імені Сікорського...

на що вони мають піти).

Натомість за прем'єра Гончарука і міністра Новосад ніякого конфлікту вже не було — членів Наукового комітету, схоже, цілком влаштувало керівництво МОН, яке ніякої власної думки з наукових питань не висловлювало. А за прем'єра Шмигала і міністра Шкарлета в уряді на існування Наукового комітету, схоже, взагалі перестали зважати — і комітет, зрозумівши це, фактично зосередився на питаннях функціонування підконтрольного йому НФД. Навіть дії МОН щодо зміни правил конкурсу для університетів, які невдовзі позначаться на тисячах науковців, залишилися поза увагою комітету (хоч, можливо, дискредитація «міністерського» конкурсу лежить тут у рідній озвученні ще раніше стратегічних планів узагалі ліквідувати цей конкурс, зосередивши всі «грантові» кошти в НФД).

Вказівки гаранта — без практичних наслідків

Годі пояснювати, що в умовах війни й пандемії державні критично потрібна ефективна наука. Але події останніх місяців переконують: державні стратегії готуються зараз настільки не факхово, а ухвалені навіть на найвищому рівні рішення настільки часто не виконуються (нагадаю лише про категоричну вказівку Володимира Зеленського ще навесні налагодити виробництво українських ПЛР-тестів на базі інституту молекулярної біології і генетики НАН, яка не мала ніяких практичних

наслідків), що очікувати від держави чогось доброго українським ученим наразі не випадає. В українських реаліях вкотре живання науки стає проблемою насамперед самих науковців.

Тому критично важливим стане те, наскільки нове керівництво НАН зможе вибудувати «горизонтальні» відносини з провідними ректорами (не лише на рівні «заохочення» їх, як досі, академічними званнями та лауреатствами, а насамперед на рівні продуманих ефективних програм рівноправної наукової та освітньої взаємодії). А також те, наскільки згуртованою зуміє виявити себе наукова спільнота в діалозі з «рідним» політикумом і не менш «рідним» бізнесом.

Нарешті, останнє. В результаті реформ останніх років у трагічному становищі опинилася українська гуманітаристика. «Конструкторами» цих реформ стали здебільшого соціально активні «фізики», які не бачили жодної різниці між справді недоброчесними окремими відомими діячами на ниві педагогіки, юриспруденції чи економіки (хоч і в цих галузях є в нас авторитетні фахівці високого рівня!) — і тими сумлінними українськими філологами, істориками, культурологами тощо, які впродовж останніх десятиліть успішно інтегрувалися в міжнародну наукову спільноту.

«Конструктори» українських реформ (і автор цих рядків зокрема) недооцінювали 5 років тому той факт, що світова спільнота гуманітаріїв значно більшою мірою фрагментована за «національними квартирами» (що випливає з самої природи гуманітарного знання), і сама досі не почала «грати» за установлені серед фізиків чи біологів «наукометричними» правилами. І невідомо, чи й почне — з цього приводу на Заході досі точаться гарячі дискусії. Та й навіть неінтегрованість певних ділянок українознавства в світову науку аж ніяк не означає, що їх не треба підтримувати тут, в Україні.

Тому рішення Наукової ради НФД і Наукового комітету (де гуманітарії представлені мало або й майже не представлені) виявилися очікувано невдалими й неадекватними щодо гуманітаристики. Як наслідок, серед якісних гуманітаріїв (знову-таки, говорю й про тих, яких радо приймають на кафедрах західних університетів) дедалі більше посилюються настрої фрустрації і зневіри щодо користі від будь-яких реформ. А дехто з «фізиків» далі воліє відмахнутися від гуманітаріїв, як від чогось неартісного і насправді познаукового, — хоч роль гуманітарних знань для України сьогодні як ніколи важлива.

Отже, на наших очах в українській науці з'явилася й ширша нова розколина. І щоб «зшивати» її, слід виправити ті помилки нашого законодавства, які дозволили «фізікам» виробляти для гуманітаріїв рішення без будь-якої участі самих гуманітаріїв.

Свого часу саме автор цих рядків був ініціатором створення Ідентифікаційного комітету в його нинішньому вигляді й за теперішньою процедурою (зробив це, щоб розблокувати ухвалення нового закону про науку тоді, коли «фейсбучні активісти» серед інших фантастичних прожектів вимагали законодавчо закріпити право затверджувати наш Науковий комітет за... Єврокомісією).

Сьогодні вже очевидно: західні професори-фізики високого рівня, які переважають у складі Ідентифікаційного комітету, щиро хочуть допомогти Україні. Але, визначаючи майбутніх членів Наукового комітету (і не знаючи ситуації в гуманітаристичній — ані в українській, ані у світовій), вони можуть керуватися лише показниками. Які для гуманітаристики не працюють — навіть для західної. І цю ситуацію потрібно на якийсь спосіб виправити, якщо ми хочемо, щоб до Наукового комітету надалі ставилися як до представництва всієї наукової спільноти (а не лише «фізичної» її частини).

Хоча б не руйнували

Автор розуміє, що ближчі місяці (чи й навіть роки) навряд чи стануть для української науки часом якихось конструктивних рішень і позитивних змін — важливо хоча б не дати зруйнувати того, що маємо. Але принаймні у нас з'явилася можливість виробити в ході дискусії самих науковців бачення оптимальних сценаріїв змін до того моменту, коли в черговий раз випаде «п'ять хвилин» для реалізації. І цей час потрібно використати з розумом.

Адже великою проблемою 2015 р. стало те, що такого узгодженого бачення змін наукова спільнота тоді не мала. Керівництво НАН, «фейсбучні активісти» та представники провідних університетів тягнули кождру кожен у свій бік. Тому багато рішень народжувалися спонтанно, в намаганні хоч якось примирити діаметрально протилежні позиції. І виявилися ці рішення, як тепер уже зрозуміло, не завжди найкращими...

Часткова ревізія закону 2015 р. (саме часткова — бо в основі цей документ прогресивний, і може служити ще багато років) повинна так само дати відповіді на запитання, які, по суті, було тоді «відкладено» через їхню дражливість.

Чи мусить бути в Україні повноцінне міністерство науки? (Повторюся: нинішнє МОН таким міністерством за своїм функціоналом і можливостями не є; сьогодні це, можливо, й добре, але хтозна, чи добре це буде завтра). Яким має бути розподіл сфер відповідальності за фінансову підтримку досліджень між МОН, НФД і НАН? (Сьогодні закон про це нічого не говорить, що відкриває ворота для паралелізму зусиль і розпорощення коштів, небажаного в умовах обмеженості українських ресурсів). Що головне для НАН: самоврядність чи державний статус? (Сьогодні маємо кентавра, дві частини змакли одна до одної, але, з погляду елементарної логіки, узгоджуються не надто добре). Чи має наука бути рівною мірою обов'язкова й підтримана в усіх університетах, чи тільки в тих, які відповідають певним кваліфікаційним критеріям?

Список таких запитань можна продовжити, і всі вони потребують чесної та зваженої дискусії. Дуже важливо, щоб відповідь на них було дано, виходячи не з тимчасових відомчих переваг, а враховуючи загальносвітовий досвід (особливо в тих країнах, які успішно пройшли шлях трансформації від схожих вихідних умов) та стратегічні перспективи української науки й наші національні пріоритети. ■

UA: Перший	
06.00	Різдвяне Богослужіння з Патріаршого собору Воскресіння Христового
08.00, 8.55, 21.00, 23.40, 2.00, 5.25	Новини
08.05	«Суперчуття. Особливий загін»
09.00	Божественна літургія Православної церкви України у Свято-Михайлівському Золотоверхому соборі в день Різдва Христового
11.30	Т/с «Король різдва»
14.25	Новорічний концерт на UA: ПЕРШИЙ. Ніна Матвієнко та Дмитро Андриєць
15.35, 0.05	Країна пісень
16.35, 21.25	«Дикі тварини»
17.10	Прем'єра «Дивовижні готелі — життя за межами холу»
18.20	Х/ф «Марія Терезія»
20.25	Д/ф «Дика прогулянка»
22.00	Х/ф «Різдвяний будиночок»
01.00	#ВУКРАЇНІ
02.25, 5.50	Аспекти
02.30	Суспільна студія

НТН	
05.00	«Top Shop»
06.00	М/ф «Енеїда»
07.20	М/ф «Як козаки...»
08.40	Х/ф «Скарби стародавнього храму»
11.10	Х/ф «Там, на невідомих доріжках...»
12.30	Х/ф «Жандарм та інопланетяни»
14.15, 4.05	«Правда життя»
14.55, 2.15	«Випадковий свідок»
16.05	«Бокс. Найкращі бої Олександра Усика»
17.20	Х/ф «Летюча миша»
20.05	Х/ф «Жандарм і жандарметки»
22.00	«Дискотека 80-х»
23.35	Х/ф «Вождь Біле Перо»
01.30	«Легенди бандитської Одеси»
03.10	«Речовий доказ»

НЛО-ТБ	
06.00, 23.00	Мама реготала. Найкраще
07.00	М/ф «Зоряні війни: спротив»
07.20	М/ф «Качині історії»
08.20	М/ф «Чорний плащ»
09.10	М/с «Сімпсона»
12.10	М/с «Небезпечна зона»
13.00	Х/ф «Шерлок Гномс»
14.30	Т/с «Суперкопи»
17.10	Т/с «Швидка»
19.30	М/ф «Сімпсона в кіно»
21.00	Х/ф «Остін Пауерс: шпигун, який мене звабив»

СТБ	
05.00	Х/ф «Знахар»
07.30	«Холостячка Ксенія Машина»
14.10, 17.50	Т/с «Спіймати Кайдаша»
17.30, 22.00	«Вікна-новини»
18.20	«Хата на тата»
20.15, 22.25	Т/с «Татусі»
00.15	Т/с «Анна — детектив»

ПРЯМИЙ	
09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 16.00	«Репортер». Новини

КАНАЛ «1+1»	
05.50	Комедія «11 дітей з моршина»
07.20, 19.30	TCH
08.15, 4.00	Комедія «Місіс Даутфайр»
10.50	Комедія «Пінгвіни містера Поппера»
12.45	М/ф «Льодовиковий період»
14.15	М/ф «Льодовиковий період-2: глобальне потепління»
16.00	М/ф «Льодовиковий період-3. Ера динозаврів»
17.50	М/ф «Льодовиковий період-4: континентальний дрейф»
20.15	М/ф «Льодовиковий період: курс на зіткнення»
22.00	Пригоди «Клара та чарівний дракон»
23.45	«Різдвяна історія з Тіною Кароль»
01.30	Драма «Той, що вижив»

КАНАЛ «2+2»	
09.10, 10.10, 11.15, 16.10	Концерт «П'ята колонка»
13.15, 14.10	Спецпроект «Влада реготала»
17.00	«Міністерство правди»
18.00, 23.00	Різдвяний концерт

КАНАЛ «2+2»	
06.00	«Шалені перегони-2018»
06.25	Х/ф «Тасмниці Мая»
08.15, 0.35	«Загублений світ»
14.10	Х/ф «Джек Гантер. У пошуках скарбів Угаріта»
16.00	Х/ф «Джек Гантер. Прокляття гробниці Ехнатона»
17.55	Х/ф «Джек Гантер. Небесна зірка»
19.50	Х/ф «Навколо світу за 80 днів»
22.00, 23.45	Т/с «Кістки-8»
01.35	«Облом.UA.»
02.50	«Цілком тасмно-2017»
04.30	«102. Поліція»
05.10	«Зловмисники»

КАНАЛ «2+2»	
06.00, 8.00, 10.00, 15.40, 21.25, 22.30, 1.30, 3.30, 5.30	Топ-матч
06.10	«Лацио» — «Фіорентина». Чемпіонат Італії
08.10	«Брест» — «Ніцца». Чемпіонат Франції
10.15	«Барселона» — «Шахтар» (2008 р. / 2009 р.) Золота колекція Ліги чемпіонів
12.00	СРСР — Нідерланди. Фінал (1988 р.) Класичні матчі Євро
13.50	«Сент-Етьєн» — «ПСЖ». Чемпіонат Франції
15.55	Класичні матчі Ліги Європи
16.50	Україна — Португалія. Відбір до Євро-2020 р.
18.40	Огляд групової стадії. Ліга націй УЄФА
19.35	Україна — Іспанія. Ліга націй УЄФА
21.35	Чемпіонат Італії. Огляд туру. Прем'єра

ІНТЕР	
06.00	Д/п «Від Різдва до Хрещення»
07.00	«Марафон. Диво починається»
09.00	«Пряма трансляція Різдвяної літургії»
11.05	Х/ф «Сіссі: важкі роки імператриці»
13.10	Т/с «Нове життя»
14.50, 15.45	«Речдок»
16.40	«Речдок. Новий рік»
18.00, 2.45	«Стосується кожного»
20.00, 4.40	«Подобиці»
21.00	Т/с «Речдок. Особиста справа»
22.05	«Слідство вели... з Леонідом Каневським»
23.50	Т/с «Сільський романс»
04.15	Мультфільм

ІНТЕР	
06.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 21.00, 3.00, 4.00, 5.00	Час новин
06.25	Спостерігач
07.10, 21.25	Актуально. Економіка. Політика. Соціум
22.45	Чемпіонат Франції. Огляд туру. Прем'єра
23.40	«Наполі» — «Спеція». Чемпіонат Італії
01.45	Німеччина — Швейцарія. Ліга націй УЄФА
03.45	«Атланта» — «Парма». Чемпіонат Італії

ФУТБОЛ-2	
06.00	«Марсель» — «Лацио» (2018 р. /19). Ліга Європи УЄФА
07.50, 3.30	«Суперматчі». Ліга чемпіонів УЄФА
08.00	Італія — Нідерланди. Ліга Націй УЄФА
09.50, 1.25, 5.30	«Суперматчі». Ліга Європи УЄФА
10.00	«Мілан» — «Ювентус». Чемпіонат Італії
11.50	Журнал Ліги чемпіонів
12.45	Топ-матч
13.00, 13.55, 14.50, 15.45, 16.40, 17.35	Ліга Націй УЄФА. Огляд туру
18.30	Журнал Man In The Middle. 3-й епізод
19.25	СРСР — Нідерланди. Фінал (1988 р.) Класичні матчі Євро
21.15	Фінали Ліги чемпіонів (2006 р. /1998 р.)
21.45	«МЮ» — «Ювентус». 1/2 фіналу (1998 р. /99). Золота колекція Ліги чемпіонів
23.35	«Ювентус» — «МЮ». 1/2 фіналу (1998 р. /99). Золота колекція Ліги чемпіонів
01.40	«Сент-Етьєн» — «ПСЖ». Чемпіонат Франції
03.40	«Наполі» — «Янг Бойз» (2014 р. /15). Ліга Європи УЄФА

МЕГА	
06.00	Бандитський Київ
07.40, 0.45	Містична Україна
08.40, 18.30	У пошуках істини

КАНАЛ «УКРАЇНА»	
06.30, 7.10, 8.15	Ранок з Україною
07.00, 8.00, 15.00, 19.00	Сьогодні
09.00	Зоряний шлях
10.30, 3.40	Реальна містика
12.30, 15.30	Т/с «Час іти, час повертатися»
17.00	Х/ф «Фото на недобру пам'ять»
20.10	«Говорить Україна»
21.00	Т/с «Жіночий лікар-5»
23.00, 2.10	Т/с «Здрастуй, сестра»
01.40	Телемагазин
04.40	Т/с «Філін»

КАНАЛ «УКРАЇНА»	
07.15	Д/с «Нижче тільки пекло»
08.10	Назустріч сонцю
09.30	Машина часу
10.10, 5.10	Д/с «Авіакатастрофи: причини і наслідки»
11.10	Д/с «Бойові машини»
12.30	Невигадані історії
09.35	Брама часу
10.35	Речовий доказ
11.45	Їжа богів
12.45	Бойові кораблі
13.55	Стародавні світи
16.30	Земля: сили природи
17.30	Світ дикої природи
21.00	Поховані секрети Біблії
23.45	Секретні території
01.35	Підроблена історія

КАНАЛ «УКРАЇНА»	
06.30	«Top Shop»
08.00	М/с «Юху та його друзі»
08.35	«Ух ти show»
09.15	«Орел і решка. Шопінг»
11.10	М/ф «Кіт Грім і зачарований дім»
12.45	Х/ф «Пастка для привида»
14.35	Х/ф «Подорож до Різдвяної зірки»
16.00	«Орел і решка. Івлєєва VS Бєдняков»

ICTV	
04.55	Скарб нації
05.05	Еврика!
05.10	Факти
05.35	Т/с «Копи на роботі»
06.30	Х/ф «Конан-варвар»
08.55	Т/с «Козаки. Абсолютно брехлива історія»
18.45	Факти. Вечір
19.10	Дизель-шоу
23.55	«На трьох»
03.20	Я зняв!

ICTV	
13.10, 14.10	Д/с «Найекстремальніший»
15.30, 3.10	Час «Ч»
16.20	Тасмниці війни
17.10	Д/с «Сенсації ХХ століття»
18.10, 22.00	Д/с «Вирішальні битви Другої світової війни»
17.00	«Орел і решка. Перезавантаження. Америка»
18.00	«Орел і решка. Перезавантаження»
22.00	«Орел і решка. Навколо світу»
23.55	Х/ф «Кохання на кінчиках пальців»
02.00	«Нічне життя»
06.30, 8.00	Телемагазин
07.30, 8.20	Бургери
08.40	Шеф-кухар
09.40	Правила життя
12.10, 3.40	Корисні поради
13.00	Гордон Рамзі готує вдома: різдвяні страви
15.00	Смузі-меню
15.30	Салат-бар
16.00	Просто їжа
16.30, 0.40	Магія солодощів
17.00	Смачні страви
18.00	Світ їжі. Новорічні та різдвяні страви

ICTV	
19.20	#НЕБАЙДУЖА
21.40	Час-Тіме
22.30	Концерт «Ти тільки мій»
00.00	Концерт «Зоряні світи»
02.00	Концерт «В епіцентрі кохання»
03.35, 4.10	Культ Ура!

НОВИЙ КАНАЛ	
06.00, 7.15	Kids' Time
06.05	М/с «Том і Джеррі»
07.20, 1.00	Вар'яти
08.50	Діти проти зірок
15.00	М/ф «Ріо»
16.50	М/ф «Ріо-2»
18.50	М/ф «Рататуй»
21.00	Х/ф «Освідчення»
23.20	Х/ф «Північний полюс: відкрито на Різдво»
02.00	Т/с «Шлях чарівника»
02.55	Служба розшуку дітей
03.00	Зона ночі
05.00	Абзац

НОВИЙ КАНАЛ	
19.20	#НЕБАЙДУЖА
21.40	Час-Тіме
22.30	Концерт «Ти тільки мій»
00.00	Концерт «Зоряні світи»
02.00	Концерт «В епіцентрі кохання»
03.35, 4.10	Культ Ура!
20.00	Різдво з Гордоном Рамзі
22.20	Готуємо разом
01.40	Формула любові
03.20	Арт-простір
04.10	М/ф

ТЕТ	
06.00	ТЕТ Мультиранок
08.15, 9.15, 10.15, 11.15, 19.45, 21.15, 22.15, 23.15	Одного разу під Полтавою
08.45, 19.15, 20.45	Сімейка У
09.45, 22.45, 23.45	Одного разу в Одесі
10.45, 20.15, 21.45	Танька і Володька
11.45, 0.15	Казки У. Кіно
12.15	Х/ф «Грінч — викрадач Різдва»
14.15	Х/ф «Тільки диво»
16.00	Х/ф «Пригоди S Миколая»
17.30	Х/ф «DZIDZIO перший раз»
01.15	Рятівники
02.15	Щоденники Темного
03.45	Віталька
05.50	Корисні підказки

ПЕРЕДПЛАТА-2021

Інтернет для всіх — газета для обраних

Найближчим часом можна передплатити «Україну молоду» на лютий

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.
Хто з вас, шановні читачі, не встиг передплатити «Україну молоду» з нового року, це можна зробити до 18 січня, щоб отримувати газету з лютого. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua. Оформити передплату можна як за електронною версією Каталогу видаць України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видаць України «Преса поштою».
До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Передплатна вартість «України молодой» на 2021 рік:

на місяць — 78 грн. 81 коп., на два місяці — 157 грн. 62 коп., до кінця півріччя — 394 грн. 05коп., до кінця року — 866 грн. 91 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 98 грн. 81 коп., на два місяці — 197 грн. 62 коп., до кінця півріччя — 494 грн. 05коп., до кінця року — 1086 грн. 91 коп.

Передплатний індекс — 01555

П'ятничний номер:

на місяць — 29грн. 92 коп., на два місяці — 59 грн. 84 коп., до кінця півріччя — 149 грн. 60 коп. до кінця року — 329 грн. 12 коп.

Передплатний індекс — 49497

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 4 грн., на два — три місяці — 9 грн., на чотири — шість місяців — 11 грн., на сім — дванадцять місяців — 15 грн. 30 коп.

UA: Перший	КАНАЛ «1+1»	ІНТЕР	КАНАЛ «УКРАЇНА»	ICTV	НОВИЙ КАНАЛ
06.00 Енеїда		05.25, 22.45 «Слідство вели... з Леонідом Каневським»	06.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною	04.55 Скарб нації	06.00, 7.15 Kids' Time
07.00, 8.00, 9.00, 21.00, 23.40, 2.00, 5.25 Новини	05.50 «Життя відомих людей»			05.05 Еврика!	06.05 М/с «Том і Джеррі»
07.15 М/ф «Маруся Богуславка»		07.00, 14.30, 0.35 «Речдок»	07.00, 8.00, 15.00, 19.00, 2.30	05.15 Служба розшуку дітей	07.20, 0.50 Вар'яти
07.25 М/ф «Лис і Дрізд»	06.45, 19.30 ТСН			05.20 Факти	11.00 Діти проти зірок
07.30 М/ф «Найголовніший горобець»		08.50, 18.00, 1.25 «Стосується кожного»	Сьогодні	05.45 Т/с «Копи на роботі»	14.10 М/ф «Том і Джеррі. Історія Лускунчика»
07.35 М/ф «Чарівні окуляри»	07.40 «Таємниця загибелі		09.00 Зоряний шлях	07.10 Х/ф «Гарячі голови»	15.10 М/ф «Том і Джеррі. Маленькі помічники
07.45 М/ф «Парасолька на полюванні»	«Ромео»	09.45 «Корисна програма»	10.40, 3.20 Реальна містика	08.40 Х/ф «Гарячі голови-2»	15.40 М/ф «Монстри на канікулах»
07.50 М/ф «Хто в лісі хазяїн?»		10.50 Х/ф «Фанфан-тюльпан»	12.40, 15.30 Т/с «Філін»	10.15 Х/ф «Поїздка в Америку»	17.20 М/ф «Монстри на канікулах-2»
08.05 «Суперчуття. Особливий загін»	08.50 Х/ф «Фокстер і Макс»	12.35 Т/с «Нове життя»	17.00 Історія одного злочину	12.15 Х/ф «Король Ральф»	19.00 М/ф «Монстри на канікулах 3»
09.05 Відтинки України	10.40, 2.00 Т/с «Родичі»	17.00 «Речдок. Особливий випадок»	20.10 «Говорить Україна». Всі секрети Олега Винника: що покаже новорічний детектор?	14.05 Х/ф «Поліцейська академія-7: місія у Москві»	21.00 Х/ф «Страшилки»
09.35 Музеї. Як це працює		20.00 «Подорожі»	22.00, 2.10 Т/с «Сестра у спадок»	15.30 Х/ф «Поліцейська академія-5: операція Маямі Біч»	23.00 Х/ф «Страшилки-2: привиди Хелловіна»
10.05 Т/с «Король Різдва»	20.15 Комедія «Шукаю жінку з дитиною»	20.30 Х/ф «Джентльмени»		17.10 Х/ф «Поліцейська академія-6: блокада міста»	02.25 Зона ночі
11.40 Телепродаж		02.55 «Чекай на мене. Україна»		18.45 Факти. Вечір	
12.25 Біатлон. Кубок світу. V етап. Спринт 7 км, жінки	00.05 Бойовик «Джон Вік»	04.20 «Орел і решка. Шопінг»		19.10 Х/ф «Швидкість»	
13.50, 21.25 «Дикі тварини»	05.10 «Світське життя»	05.05 Х/ф «Зозуля с дипломом»		21.15 Х/ф «Швидкість-2: контроль над круїзом»	
15.10 Біатлон. Кубок світу. V етап. Спринт 10 км, чоловіки			5 канал	23.30 Х/ф «Інтереси держави»	
16.35 «Дикі тварини». Володарі неба вип. 7 (з 13)		08.15 Форшмак	16.20 Кендзьор	01.20 «На трьох»	
17.10 Прем'єра «Дивовижні готелі — життя за межами холу»	06.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00, 0.00, 1.00, 3.00, 4.00, 5.00 Час новин	08.45 Натхнення	17.10, 23.10 Д/с «Сенсації ХХ століття»	21.25 Вечірній преЗЕдент	
18.20 Х/ф «Марія Терезія»	06.25 Невигадані історії	09.30 Машина часу	18.10, 22.00 Д/с «Вирішальні битви Другої світової війни»	21.40 Час-Тіме	
20.25 Д/ф «Дика прогулянка»	07.10, 8.10, 21.30 Актуально. Економіка. Політика. Соціум	10.10 Концерт «Ти тільки мій»	19.20, 1.15 «Політклуб із Віталієм Портніковим»	00.30 Д/с «Терор у лісі»	
22.00 Х/ф «Додому на Різдво»	07.15 Д/с «Нижче тільки пекло»	12.30 На власні очі		03.10 Час «Ч»	
00.05 Країна пісень		13.10, 14.10 Д/с «Найекстремальніший»		03.35, 4.10 Культ Ура!	
01.0 #ВУКРАЇНИ		15.30 Срібний вік		05.10 Д/с «Авіакатастрофи: причини і наслідки»	
02.25, 5.50 Аспекти					
02.30 Суспільна студія					
НТН	СТБ	21.45 Х/ф «Бої в бронезилетах»	ФУТБОЛ-2	МЕГА	К2
05.00 «Тор Шоп»	05.15 Т/с «Коли ми вдома»	23.35 Х/ф «Імперія акул»	06.00 «МЮ» — «Брюгге». 1/16 фіналу. Ліга Європи УЄФА	06.00 Бандитська Одеса	06.30, 8.00 Телемагазин
05.30 М/ф «Різдвяні казки»	05.20 Т/с «Коли ми вдома. Нова історія»	01.10 Т/с «Кістки-8»	07.50, 14.30, 16.30, 3.30 «Суперматчі». Ліга чемпіонів УЄФА	07.40, 0.45 Містична Україна	07.30, 8.20 Бургери
07.05 М/ф «Вій»	06.10 «Холостячка Ксенія Машина»	02.00 «Облом.УА.»	08.00 «Лацио» — «Фіорентина». Чемпіонат Італії	08.40, 18.30 У пошуках істини	08.40 Шеф-кухар
07.50 Х/ф «Рабиня»	13.40, 17.50 Т/с «Сліпа»	02.50 «Цілоком тасмно-2017»	09.50, 1.25, 5.30 «Суперматчі». Ліга Європи УЄФА	09.35 Брама часу	09.40 Корисні поради
10.30 Х/ф «Чарівна лампа Аладдіна»	17.30, 22.00 «Вікна-новини»	04.30 «102. Поліція»	10.00 «Сент-Етьєн» — «ПСЖ». Чемпіонат Франції	10.35 Речовий доказ	13.00 Смачні страви
12.00 Х/ф «Жандарм і жандарметки»	20.15, 22.25 Т/с «Слід»	05.10 «Зловмисники»	11.50 Чемпіонат Італії. Огляд туру	11.45, 23.45 Їжа богів	13.30 Курси елементарної кулінарії Гордона Рамзі
14.00 «Таємниця світу»	00.15 Т/с «Анна — детектив»		12.45 «Мілан» — «Ювентус». Чемпіонат Італії	12.45 Вирішальні битви Другої світової	14.00 Гордон Рамзі готує вдома: різдвяні страви
14.30, 19.30, 3.05 «Випадковий свідок»		ФУТБОЛ-1	14.40 «Шахтар» — «Динамо» (2016 р. /17). Чемпіонат України	13.50, 21.00 Стародавні світи	15.00 Світ їжі. Новорічні та різдвяні страви
16.05 «Бокс. Найкращі бої Олександра Усика»		06.00, 8.00, 10.00, 15.40, 1.30, 3.30, 5.30 Топ-матч	16.40 «Брест» — «Ніцца». Чемпіонат Франції	16.30 Земля: сили природи	17.00 Різдво з Гордоном Рамзі
17.05 Х/ф «Вождь Біле Перо»		06.10 «Наполі» — «Спеція». Чемпіонат Італії	18.30 Чемпіонат Франції. Огляд туру	17.30 Світ дикої природи	19.10 Один за 100 годин
19.00, 2.35 «Свідок»		08.10 Англія — Данія. Ліга націй УЄФА	19.25 «Аталанта» — «Парма». Чемпіонат Італії	01.35 Бандитський Київ	22.20 Готуємо разом
20.10 Х/ф «Чорний тюльпан»		10.15 «Шахтар» — «Ман Сіті» (2017 р. /18). Ліга чемпіонів УЄФА	21.15 Чемпіонат Франції. Передмова до туру		00.40 Магія солодошів
22.25 «Концерт Гаріка Кричевського «Поїхали»		12.00 «Брест» — «Ніцца». Чемпіонат Франції	21.45 «Ліверпуль» — «Баср». Золота колекція Ліги чемпіонів	К1	01.40 Формула любові
00.00 Х/ф «Чингачук — Великий Змій»		13.50 «Аталанта» — «Парма». Чемпіонат Італії	23.35 «Баср» — «Ліверпуль». Золота колекція Ліги чемпіонів	06.30 «Тор Шоп»	03.20 Арт-простір
01.35 «Легенди бандитської Одеси»		16.00 Чемпіонат Франції. Передмова до туру	01.40 «Кальярі» — «Беневенто». Чемпіонат Італії	08.00 М/с «Юху та його друзі»	03.40 Зіркові долі
03.30 «Речовий доказ»		16.30 «Валенсія» — «Арсенал». 1/2 фіналу (2018 р. /19). Ліга Європи УЄФА	03.40 «Валенсія» — «Арсенал». 1/2 фіналу (2018 р. /19). Ліга Європи УЄФА	08.35 «Орел і решка. Шопінг»	04.10 М/ф
04.00 «Правда життя»		18.20 Чемпіонат Італії. Огляд туру		10.30 Х/ф «Пастка для привида»	ТЕТ
		19.15 «Мілан» — «Ювентус». Чемпіонат Італії		12.15 «Орел і решка. Шалені вихідні»	06.00 ТЕТ Мультиранок
НЛО-ТБ	КАНАЛ «2+2»	21.05 Чемпіонат Франції. Огляд туру		13.15 «Орел і решка. Івлєєва VS Бедняков»	08.15, 9.15, 10.15, 11.15, 18.15, 19.45, 21.15, 22.15, 23.15 Одного разу під Полтавою
06.10, 1.15 Телемагазин	06.00 «Шалені перегони-2018»	22.00 «Сент-Етьєн» — «ПСЖ». Чемпіонат Франції		14.15 «Орел і решка. Перезавантаження. Америка»	08.45, 19.15, 20.45 Сімейка У
07.15 М/ф «Зоряні війни: спротив»	06.20 Х/ф «Легенда про маску»	23.45 «Лацио» — «Фіорентина». Чемпіонат Італії		15.10, 22.00 «Орел і решка. Навколо світу»	09.45, 22.45, 23.45 Одного разу в Одесі
07.40 М/ф «Качині історії»	08.10 «Загублений світ»	01.45 Італія — Нідерланди. Ліга націй УЄФА		17.10 «Орел і решка. Перезавантаження»	10.45, 18.45, 20.15, 21.45 Танька і Володька
08.30 М/ф «Чорний плащ»	13.50 Х/ф «Ва-банк»	03.45 «Беневенто». Чемпіонат Італії		18.10 Х/ф «Сімейний план»	11.45 Казки У. Кіно
09.20 М/с «Сімсоні»	15.55 Х/ф «Ва-банк-2»			20.00 Х/ф «Посилка»	12.15 М/ф «101 далматинець»
12.00 М/с «Небезпечна зона»	17.50 Т/с «Удар у відповідь»			00.50 Х/ф «Планета Ка-Пекс»	14.00, 16.15, 2.15 Панянка-селянка
12.50 Мама реготала	19.40 Х/ф «Роман у джунглях»			02.50 «Нічне життя»	15.00, 17.15 4 весілля
14.40 Т/с «Суперкопи»					00.15 Країна У
17.10 Т/с «Швидка»					01.15 Рятівники
19.10 Х/ф «Остін Пауерс: шпигун, який мене звабив»					03.45 Віталька
21.10 Х/ф «Остін Пауерс: Голдмембер»					05.50 Корисні підказки
23.00, 2.15 Мама реготала. Найкраще					

UA: Перший	КАНАЛ «1+1»	ІНТЕР	КАНАЛ «УКРАЇНА»	ICTV	НОВИЙ КАНАЛ
06.00, 3.05 Енеїда 07.00, 8.00, 9.00, 21.00, 23.40, 2.40, 4.00, 5.35 Новини 07.15 М/ф «Примха» 07.25 М/ф «Кривенька качечка» 07.30 М/ф «Ниточка та кошеня» 07.35 М/ф «Чому зникла шапка-невидимка» 07.45 М/ф «Про кішку, яка упала з неба» 07.50 М/ф «Чого в лісі не буває» 08.05 «Суперчуття. Особливий заґін» 09.05 Відтинки України 09.35 Музеї. Як це працює 10.05 Т/с «Снігопад» 12.00 Х/ф «Додому на Різдво» 13.40 Біатлон. Кубок світу. V етап. Гонка переслідування 10 км, жінки 14.30 Телепродаж 15.00, 16.25, 19.55, 21.25 «Дикі тварини» 15.40 Біатлон. Кубок світу. V етап. Гонка переслідування 12,5 км, чоловіки 17.00 Прем'єра «Дивовижні готелі — життя за межами холу» 18.10 Х/ф «Різдвяний будиночок» 22.00 Х/ф «Різдвяні дзвіночки» 00.05 Д/ф «Северин Наливайко. Остання битва!» 01.40 UA Фольк. Спогади 04.30 Бюджетники	06.15 Х/ф «Фокстер і Макс» 08.05 «Життя відомих людей» 11.00 «Світ навиворіт» 15.05 Пригоди «Клара та чарівний дракон» 16.45 М/ф «Льодовиковий період: курс на зіткнення» 18.30, 20.15 «Новорічний вечірній квартал» 19.30, 6.20 ТСН 23.15 «Світське життя» 01.15 Т/с «Родичі» 04.45 Бойовик «Джон Вік»	06.05 Х/ф «Фанфан-тюльпан» 08.00 «Шість соток» 09.00 «Готуємо разом. Домашня кухня» 10.00 «Корисна програма» 11.00 Х/ф «Ласкаво просимо, або Стороннім вхід заборонений» 12.30 Х/ф «Пригоди Електроніка» 16.25 Х/ф «Дівчата» 18.20, 20.30 Т/с «Прозріння» 20.00, 2.30 «Подобиці» 23.15 Концерт «Про кохання іноді говорять» 00.50 Х/ф «Двоє під однією парасолькою» 03.00 «Орел і решка. Дива світу» 04.35 М/ф «Казка про царя Салтана»	07.30, 3.20 Реальна містика 09.00 Т/с «Лист помилково» 12.40, 15.20 Т/с «Будинок Надії» 15.00, 19.00, 2.30 Сьогодні 17.00, 20.00 Т/с «Компаньонка» 22.00, 2.15 Т/с «Доля обміну не підлягає» 01.45 Телемагазин	05.10 Скарб нації 05.20 Еврика! 05.25 Факти 05.55 Т/с «Копи на роботі» 06.50 Х/ф «Останній кіногерой» 09.05 Дизель-шоу 11.45 Х/ф «Людина-павук» 13.55 Х/ф «Людина-павук-2» 16.10 Х/ф «Людина-павук-3: ворог у тіні» 18.45 Факти. Вечір 19.10 Х/ф «Людина-павук: повернення додому» 21.35 Х/ф «Людина-павук: далеко від дому» 23.45 Х/ф «Післявесільний розгром» 01.20 «На трьох»	06.00, 7.15 Kids' Time 06.05 М/с «Том і Джеррі» 07.20, 0.50 Вар'яти 07.50, 10.00 Орел і решка 12.10 У кого більше? 14.10 М/ф «Рататуй» 16.20 Х/ф «Ніч у музеї» 18.40 Х/ф «Ніч у музеї-2» 20.50 Х/ф «Ніч у музеї: таємниця гробниці» 22.40 Х/ф «Фейкові копії» 02.40 Зона ночі 05.40 М/ф «Том і Джеррі. Історія Лускунчика»
5 канал					
06.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 23.00, 0.00, 2.00, 4.00, 5.00 Час новин 06.10 Д/с «Повітряні воїни» 07.10 Д/с «Нижче тільки пекло»	07.50, 8.50, 21.25 Актуально. Економіка. Політика. Соціум 08.15 Д/с «Топ 10: таємниці й загадки» 08.40 Натхнення 09.30, 2.10 Машина часу	10.10 Медекспертиза 10.30 Майстри ремонту 11.10 Гончаренко рулить 11.35, 15.40 На власні очі 12.15 Індійський фільм «За звичкою» 15.10 Є сенс	16.10 Д/с «Бойовий відлік» 17.10, 23.10 Д/с «Сенсації ХХ століття» 18.15 Про військово 18.30 Невигадані історії 19.15 Стоп реванш 19.35 Спостерігач	20.10, 5.10 Рандеву 21.20 Вечірній презЕдент 21.35, 3.00 Вікно в Америку 22.00 Д/с «Вирішальні битви Другої світової війни» 00.10 Кінозлива 00.15 Х/ф 03.20, 4.10 Культ Ура!	
НТН	ПРЯМИЙ	ФУТБОЛ-1	ФУТБОЛ-2	МЕГА	К2
05.00 «Top Shop» 06.00 Х/ф «Капітан Немо» 10.05 Х/ф «Фантазії Веснухіна» 12.45 Х/ф «Чорний тюльпан» 14.55, 3.20 «Випадковий свідок» 19.00, 2.50 «Свідок» 19.30 Х/ф «Вусатий нянь» 21.00 Х/ф «Синьйор Робінзон» 23.05 Х/ф «Роб-Бі-Гуд» 01.30 «Втеча. Реальні історії» 03.40 «Правда життя» 04.10 «Легенди бандитського Києва»	09.00, 13.10, 21.30 «Ехо України» 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00 «Репортер». Новини 10.10 «Міністерство правди» 10.30 «П'ята колонка» 11.15, 12.15 «Акценти» 14.15 Концерт 17.00 «Щасливе інтерв'ю» 18.00 «Анатомія тижня» 20.30 «Війна за незалежність» 21.00 «Прямий доказ» 22.00 «THE WEEK» 23.00 «Вата-шоу»	06.00 «ПСЖ» — «Барселона» (2014 р. /15). Золота колекція Ліги чемпіонів 07.45, 20.55 Чемпіонат Франції. Передмова до туру 08.15 Хорватія — Франція. Ліга націй УЄФА 10.00, 15.40, 22.30 Футбол NEWS 10.15 «Атланта» — «Парма». Чемпіонат Італії 12.00 «Баварія» — «Барселона». 1/2 фіналу (2014 р. /15). Золота колекція Ліги чемпіонів 13.50 «Лацио» — «Фіорентина». Чемпіонат Італії 15.55 Класичні матчі Ліги Європи 16.50 «Сент-Етьєн» — «ПСЖ». Чемпіонат Франції 18.40, 21.25, 1.30, 3.30, 5.30 Топ-матч 18.55 LIVE. «Дженоа» — «Болонья». Чемпіонат Італії 21.40 LIVE. «Мілан» — «Торіно». Чемпіонат Італії 23.40 «Беневенто» — «Атланта». Чемпіонат Італії 01.45 Матч. Чемпіонат Франції 03.45 «Гераклес» — «Вітесс». Чемпіонат Нідерландів	06.00 «Тоттенгем» — «Базель» (2012 р. /13). Ліга Європи УЄФА 07.50, 3.30 «Суперматчі». Ліга чемпіонів УЄФА 08.00 «Наполи» — «Спеція». Чемпіонат Італії 09.50, 5.30 «Суперматчі». Ліга Європи УЄФА 10.00 Чемпіонат Франції. Огляд туру 10.55 «Мілан» — «Ювентус». Чемпіонат Італії 12.40 Чемпіонат Франції. Передмова до туру 13.10 «Брест» — «Ніцца». Чемпіонат Франції 15.00 Чемпіонат Італії. Огляд туру 15.55 LIVE. «Беневенто» — «Атланта». Чемпіонат Італії 17.55 LIVE. Матч. Чемпіонат Франції 19.55 Класичні матчі Ліги чемпіонів 20.50, 1.15 Топ-матч 20.55 LIVE. «Гераклес» — «Вітесс». Чемпіонат Нідерландів 22.55 Фінали Ліги чемпіонів (2013 р. /2003 р.) 23.25 «Дженоа» — «Болонья». Чемпіонат Італії	01.40 «Ман Сіті» — «Баварія» (2013 р. /14). Золота колекція Ліги чемпіонів 03.40 «Мілан» — «Торіно». Чемпіонат Італії МЕГА 06.00 Бандитський Київ 07.40, 0.45 Містична Україна 08.40, 18.15 У пошуках істини 09.35 Брама часу 10.35 Речовий доказ 11.45 Секретні території 12.45 Вирішальні битви Другої світової 13.50 Дикі Філіппіни Найджела Марвіна 16.15 Земля: сили природи 17.15 Світ дикої природи 21.00 Стародавні світи 23.45 Їжа богів 01.35 Скарб.UA К1 06.30 «Top Shop» 08.00 М/с «Кротик і Панда» 08.35 «Ух ти show» 09.25 «Орел і решка. Шопінг» 11.20 Х/ф «Сімейний план» 13.15 Х/ф «Посилка» 15.20 «Орел і решка. Морський сезон» 00.00 Х/ф «Зломники сердець» 02.00 «Бійцівський клуб» 02.45 «Нічне життя»	06.30 Телемагазин 07.30 Правила життя 10.00, 23.20 Корисні поради 11.40 Люблю готувати 12.40 Салат-бар 13.10 Просто їжа 13.40 Магія солодощів 14.10 Смачні страви 15.10 Гордон Рамзі готує вдома: різдвяні страви 18.20 Один за 100 годин 20.20 Дачна відповідь 00.40 Ідеї ремонту 01.40 Формула любові 03.20 Арт-простір 03.40 Зіркові долі 04.10 М/ф ТЕТ 06.00 ТЕТ Мультиранок 10.15 Х/ф «Міст у Терабіттю» 12.00 Х/ф «Діти шпигунів» 13.40 Х/ф «Діти шпигунів-2: острів утрачених мрій» 15.30 Х/ф «Діти шпигунів 3Д. Гру завершено» 17.15 Х/ф «Двос: я та моя тінь» 19.00 Одного разу під Полтавою 00.00 Казки У. Кіно 01.00 Панянка-селянка 02.40 Віталька 05.50 Корисні підказки
НЛО-ТБ	КАНАЛ «2+2»				
06.10, 1.15 Телемагазин 07.15, 15.10, 23.00, 2.15 Мама реготала. Найкраще 09.20 М/ф «Чіп і Дейл — бурундучки-рятівнички» 11.30 Т/с «Сишиш-шоу» 19.10 Х/ф «Остін Пауерс: Голдмембер» 21.00 Х/ф «Марс атакує!»	06.00 «Шалені перегони-2018» 07.30 «ДжеДАІ-2019» 08.55 Прем'єра! «ДжеДАІ-2020» 09.55 «Загублений світ» 13.55 Х/ф «Перехрестя» 15.50 Х/ф «Загін спеціального призначення» 17.50 Х/ф «Викуп» 19.55 Х/ф «Три дні на вбивство» 22.00 Х/ф «Відплата» 00.05 Х/ф «Ефект близнят: вампіри» 02.05 Т/с «Кістки-8» 02.50 «Цілком таємно-2017» 04.30 «102. Поліція» 05.10 «Зловмисники»				
СТБ					
05.15 Т/с «Коли ми вдома» 05.35 Т/с «Коли ми вдома. Нова історія» 10.30 Т/с «Татусі» 19.00 «Звана вечеря» 01.10 Х/ф «Із 13 у 30»					

UA: Перший	
06.00	3.05 Енеїда
07.00	8.00, 8.55, 21.00, 0.15, 2.40, 4.00, 5.35 Новини
07.15	М/ф «Коп і Штик — завзяті кроли»
07.25	М/ф «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб»
07.30	М/ф «Кульбаба — товсті щоки»
07.35	М/ф «Цап та Баран»
07.45	М/ф «Паперовий змії»
07.50	М/ф «Як метелик вивчав життя»
08.05	«Суперчуття. Особливий загін»
09.00	Божественна літургія Православної церкви України
11.00	Недільна літургія Української греко-католицької церкви
12.30	Недільна свята меса римсько-католицької церкви в Україні
13.35	Телепродаж
14.10	Біатлон. Кубок світу. V етап. Змішана естафета
15.35	Біатлон. Кубок світу. V етап. Одиночна змішана естафета
16.25	Студія «Біатлон»
16.55	Х/ф «Додому на Різдво»
18.40	«Неймовірне місто»
19.40	Д/ф «Масштабні інженерні помилки»
20.25	«Світ дикої природи»
21.25	Д/ф «Американська мрія»
22.35	Д/ф «Американська мрія. У пошуках правди»
00.40	Д/ф «Три Івани»
01.40	Країна пісень
04.25	Д/ф «З України до Голлівуду»

НТН	
05.00	«Top Shop»
06.00	Х/ф «Москаль-чарівник»
07.35	«Будьте здорові»
08.10	Т/с «Банкіри»
12.10	Х/ф «Вусатий нянь»
13.35	Х/ф «У старих ритмах»
15.25	Х/ф «Ключі від неба»
16.55	Х/ф «Синьор Робінзон»
19.00	Х/ф «Це було в Пенькові»
21.00	Х/ф «Вийти заміж за капітана»
22.40	Х/ф «Безсмертні: війна світів»
00.40	Х/ф «Роб-Бі-Гуд»
02.55	«Речовий доказ»

НЛО-ТБ	
06.10	1.15 Телемагазин
07.15	14.50, 23.00, 2.15 Мама реготала. Найкраще
09.20	М/ф «Чіп і Дейл — бурундучки-рятівнички»
11.30	Т/с «Сишиш-шоу»
19.00	Х/ф «Агент Коді Бенкс»
21.00	Х/ф «Агент Коді Бенкс-2: пункт призначення — Лондон»

КАНАЛ «1+1»	
07.00	«Життя відомих людей»
09.00	Лотерея «Лото-забава»
09.30	3.30 «Світ навиворіт»
11.20	Бойовик «Примарний патруль»
13.10	Х/ф «П'ятий елемент»
15.45	Комедія «Шукаю жінку з дитиною»
19.30	5.45 ТСН
20.15	Х/ф «Аліса у країні чудес»
22.15	Х/ф «Дім дивних дітей міс Сапсан»
00.35	Драма «Австралія»
06.00	7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 21.00, 2.00, 03.00, 4.00, 5.00 Час новин
06.10	Д/с «Повітряні воїни»
07.10	Д/с «Нижче тільки пекло»

СТБ	
05.15	Т/с «Коли ми вдома. Нова історія»
10.00	Т/с «Татусі»
15.10	«Хата на тата»
19.00	«Слідство ведуть екстрасенси»
20.00	«Один за всіх»
21.55	«Я соромлюсь свого тіла»
23.50	«Таємниці ДНК»
02.10	«У пошуках істини»

ПРЯМИЙ	
09.00	10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00 «Репортер». Новини
09.10	«Медексперт»
10.10	«Міністерство правди»
10.30	22.00 «П'ята колонка»
11.15	12.15 «Акценти»
13.10	«Ехо України»
14.10	Концерт
17.15	«Про особисте»
18.00	«Анатомія тижня»
20.30	«Про військо»
20.50	«Sound.ЧЕК»
21.00	«Великі новини» з Тарасом Березовцом
22.30	«Щасливий день із політиком»
23.00	«Вата-шоу»

КАНАЛ «2+2»	
06.00	«Шалені перегони-2018»
07.30	«ДжеДАІ-2019»
09.00	0.50 «Загублений світ»
14.55	Х/ф «Клин клином»
16.45	Х/ф «Володар морів: на краю світу»
19.10	Х/ф «Слідопит»
21.00	Х/ф «47 ронінів»
23.05	Х/ф «Ефект близнят: меч імператора»
01.50	«Облом. UA.»
04.05	«Цілком таємно-2017»
04.30	«102. Поліція»
05.10	«Зловмисники»

ІНТЕР	
05.30	Х/ф «Дівчата»
07.20	Х/ф «Віслуча шкіра»
09.00	«Готуємо разом»
10.00	«Інше життя»
12.00	Т/с «Речдок. Особиста справа»
16.30	Т/с «Детектив Ренуар»
18.40	20.30 Т/с «Вілла «Блідий кінь»
20.00	«Подробиці»
22.00	Концерт «Безсоння»
23.40	Х/ф «Ніч закритих дверей»
01.20	«Речдок»
07.50	Актуально. Економіка. Політика. Соціум
08.15	Невигадані історії
08.35	15.45 Воїн — це я!
08.45	Натхнення
09.25	Хроніка тижня

ФУТБОЛ-1	
06.00	8.00, 15.25, 1.30, 3.30, 5.30 Топ-матч
06.10	«Дженоа» — «Болонья». Чемпіонат Італії
08.10	Португалія — Швеція. Ліга націй УЄФА
10.00	15.40, 22.30 Футбол NEWS
10.20	Журнал Man In The Middle. 4-й епізод. Прем'єра
11.15	«Мілан» — «Торіно». Чемпіонат Італії
13.00	«Інтер» — «Рома» (2010 р. /11). Класичні матчі Calcio
13.25	LIVE. «Рома» — «Інтер». Чемпіонат Італії
15.55	LIVE. «Удінезе» — «Наполі». Чемпіонат Італії
17.55	LIVE. «Матч». Чемпіонат Франції
19.55	«Беневенто» — «Аталанта». Чемпіонат Італії
21.40	LIVE. «Ювентус» — «Сассуоло». Чемпіонат Італії
23.40	3.45 Матч. Чемпіонат Франції
01.45	«Парма» — «Лацио». Чемпіонат Італії

ФУТБОЛ-2	
06.00	«Мілан» — «Лілл». Ліга Європи УЄФА
07.50	11.50, 3.45 «Суперматчі». Ліга чемпіонів УЄФА
08.00	«Беневенто» — «Аталанта». Чемпіонат Італії
09.50	13.45, 1.45 «Суперматчі». Ліга Європи УЄФА

КАНАЛ «УКРАЇНА»	
05.50	19.00 Сьогодні
06.50	Реальна містика
07.15	Т/с «Я заплачу завтра»
11.10	Т/с «Сестра у спадок»
15.10	Т/с «Порушуючі правила»
20.00	Концерт «Ті в курсі»
22.10	2.15 Т/с «Сильна жінка»
01.45	Телемагазин
03.00	Т/с «Час іти, час повертатися»
10.10	Д/с «Авіакатастрофи: причини і наслідки»
11.10	Д/с «Бойові машини»
12.15	Індійський фільм
15.25	Медекспертиза
16.10	Д/с «Бойовий відлік»
17.10	Д/с «Сенсації ХХ століття»
10.00	1.55 Матч. Чемпіонат Франції
12.00	«Гераклес» — «Вітесс». Чемпіонат Нідерландів
13.55	21.55 LIVE. Матч. Чемпіонат Франції
15.55	LIVE. «Парма» — «Лацио». Чемпіонат Італії
17.55	Журнал Man In The Middle. 4-й епізод
18.50	21.50 Топ-матч
18.55	LIVE. «Фіорентина» — «Кальярі». Чемпіонат Італії
20.55	Класичні матчі Ліги чемпіонів
23.55	«Рома» — «Інтер». Чемпіонат Італії
03.55	«Удінезе» — «Наполі». Чемпіонат Італії

5 канал	
18.00	1.00, 5.10 Час. Підсумки тижня з Ганною Мірошниченко
19.15	Спостерігач
19.35	Стоп реванш
20.10	2.15 Машина часу
21.25	Вечірній пре3Едент
11.45	23.45 Битва цивілізацій
12.45	Вирішальні битви Другої світової
13.50	Поховані секрети Біблії
16.15	Земля: сили природи
21.00	Хомо сапієнс: історія одного виду
01.35	Теорія Змови

МЕГА	
06.00	Бандитська Одеса
08.00	0.45 Містична Україна
08.50	18.15 У пошуках істини
09.40	Брама часу
10.40	Речовий доказ
06.30	«Top Shop»
08.00	М/с «Кротик і Панда»
08.35	«Ух ти show»
09.10	М/ф «Кіт Грім і зачарований дім»
10.50	Х/ф «Подорож до Різдвяної зірки»
12.10	«Орел і решка. Морський сезон»
00.00	Х/ф «Планета Ка-Пекс»
02.15	«Нічне життя»

ICTV	
05.25	Скарб нації
05.30	Еврика!
05.40	Факти
06.05	Анти зомбі
07.00	Громадянська оборона
07.50	Т/с «Розтин покаже»
09.40	Т/с «Таємні двері»
12.30	Т/с «Пес. Новорічний пес»
14.15	Х/ф «Людина-павук: повернення додому»
16.35	Х/ф «Людина-павук: далеко від дому»
18.45	Факти. Вечір
19.10	Х/ф «Нова людина-павук»
21.40	Х/ф «Нова людина-павук-2: висока напруга»
00.05	Х/ф «Щасливі невдахи»
02.15	«На трюх»

K1	
06.30	«Top Shop»
08.00	М/с «Кротик і Панда»
08.35	«Ух ти show»
09.10	М/ф «Кіт Грім і зачарований дім»
10.50	Х/ф «Подорож до Різдвяної зірки»
12.10	«Орел і решка. Морський сезон»
00.00	Х/ф «Планета Ка-Пекс»
02.15	«Нічне життя»

K2	
06.30	Телемагазин
07.30	Один за 100 годин
10.30	Спеція
12.00	3.40 Корисні поради

НОВИЙ КАНАЛ	
06.20	М/ф «Том і Джеррі. Маленькі помічники Санти»
07.00	У кого більше?
09.00	11.00 Kids' Time
09.05	М/ф «Ріо»
11.05	М/ф «Ріо-2»
13.00	Х/ф «Ніч у музеї»
15.10	Х/ф «Ніч у музеї-2»
17.20	Х/ф «Ніч у музеї: таємниця гробниці»
19.10	Х/ф «Дім із приколами»
21.00	Х/ф «Річчі-багач»
23.00	Х/ф «Чотири Різдва»
00.40	Вар'яти
02.50	Зона ночі
21.30	Вечір з Яніною Соколовою
22.00	Д/с «Вирішальні битви Другої світової війни»
23.10	Кінозлива
23.25	Х/ф
01.55	Огляд преси
03.15	4.20 Культ Ура!
14.00	Люблю готувати
15.00	Смачні страви
16.00	22.20 Удалий проєкт
18.00	Дачна відповідь
20.30	Квартирне питання
00.20	Ідеї ремонту
01.40	Формула любові
03.20	Арт-простір
04.10	М/ф

TET	
06.00	TET Мультиранок
10.30	М/ф «Книга життя»
12.10	Х/ф «Пригоди С Миколая»
13.40	Х/ф «DZIDZIO перший раз»
15.25	Х/ф «Грінч — викрадач Різдва»
17.25	М/ф «101 далматинець»
19.00	Одного разу під Полтавою
00.00	Казки У. Кіно
01.00	Панянка-селянка
01.50	Щоденники Темного
03.20	Віталька
05.50	Корисні підказки

Україна молода

ГОЛОВНА НОВИНИ ПОЛІТИКА ЕКОНОМІКА СУСПІЛЬСТВО ІСТОРІЯ ЗДОРОВ'Я КУЛЬТУРА

У БРИТАНІЇ ПОЧАВСЯ РЕФЕРЕНДУМ ПРО ВИХІД КРАЇНИ З ЄВРОСОЮЗУ

У Великобританії почалося голосування на референдумі, який повинен визначити подальшу долю членства країни в ЄС. >>>

ПОЛІТИКА

Чим багаті: Україна як сировинний придаток Європи

Пам'ятаєш димайтери тварається пологою значної кількості нових брендів, що прокладають собі шлях на міжнародний ринок.

Мертва вода: епідемію в Ізраїлі ліквідували

Майже 1,4 мільйона молоді емігрували з України

«Злішки», причетний до наймасштабнішого обстрілу Маруполь: зруйнований до 5 разів пошкодження воли

Синьор Робінзон у формі розвідника

Довідатися про умови розміщення реклами в «УМ» можна на:

www.umoloda.kyiv.ua

ЕНТУЗІАСТИ

Дерева життя

Юрисконсульт на місці смітників та зарослів очерету насаджує парки

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

Окрім усього, любителька природи бореться за збирання та сортування сміття у своєму мікрорайоні. Там, де буяли старі чагарі та зарості очерету, під покрывом яких чаїлися смітники, тепер радують око молоді берізки, вільха, горобина, ліщина, калина, верба кучерява, сумах оцтовий тощо. Новий парк поряд з власним обійстям у колишньому селі Івонченці, що 32 роки тому було включене до меж Київського району Полтави, насадила Людмила Теймуразян, котра працює юрисконсультантом в юридичній службі НГВУ «Полтаванатогаз». 14 років тому Людмила разом із чоловіком Серафімом придбали на цій окраїні обласного центру будинок. Ідея ж закладення парку виникла практично відтоді, як оселилися тут. За цей час висадили понад 200 дерев та кущів.

У захираченій території побачила прекрасне місце, де можна посадити дерева

— На цьому місці був пустир із майже непрохідними хащами старих верболозів та вищого зарістаних ліщин. Попередня власниця садиби говорила, що очерет заповзав навіть у город. Спершу я почала саджати берізки просто посеред нього. Із часом зрозуміла, що потрібно позбутися отих непрохідних зарослів, — розповідає Людмила Теймуразян. — Звідки в мене оце непереборне бажання саджати дерева? Бо це все життя робив мій батько — Федір Васильович Ясько. І в селі Велика Обухівка Миргородського району, де я народилася, і в селі Нижня Будаківка Лохвицького району, куди 1988 року перебралася наша сім'я, батько облаштував гаї, парки: спершу звільняв місце від того, що його захищувало, засмічувало, а потім засаджував вільхами, березами, калиною, ліщиною тощо. Відтак і я в захираченій смітній зарослі хащами старих кущів та очеретів території побачила прекрасне місце, де можна посадити дерева. Узимку, коли вдома було не так багато роботи, почала вирубувати очерет сокирою. Навесні ж, коли він знову почав відростати, стало зрозуміло, що побороти його можна лише з допомогою «хімії». Придбавши гербіциди, акуратно побризкала ними лише очерет. Проте разом із ним загинули й 20 посаджених мною молодих берізок.

Перша невдача не зупинила ентузіастки. Разом із батьком, котрий, за його словами, любить приїжджати в гості тоді, коли в доньки є якась робота, вони повністю розчистили, вирівняли територію й одразу ж засадили деревами одну її частину. Посередині прорили осушувальну каналу, куди б стікала вода, бо тут були суцільні струмки.

— Із цього боку ґрунт більше схожий на торфвище: коли я саджала дерева, то у викопаних ямках навіть піднімалася вода. Тому на тому боці дерева прийнялися краще, а на цьому — я постійно щось досаджую, хоча от вільха, верба кучерява й тут добре пішли в ріст, — знайомить мене зі своїм дітищем Людмила. — За яким принципом насаджую парк? Найперше тут з'явилися дерева, що подобаються батькові. Він, скажімо, любить вільхи, берези, осики. Два кущі ліщини й каштан привезла зі своєї малої батьківщини — вони ніби пов'язують мене з рідною землею. А оце дерево, що є підвидом осики, мій дідусь називав «трелетиною» (у нього від найменшого поруху повітря трем-

тять листочки). Посадила його в пам'ять про дідуся. Ось така красива верба кучерява виросла з маленької гілочки, яку я увіткнула в землю. Дуб пірамідальний, явір тощо, знаючи про моє захоплення, подарували друзі. А побувавши кілька років тому в Національному ботанічному саду в Києві, вирішила створити міні-ботсад побіля свого подвір'я. І от цьогоріч придбала в КП «Декоративні культури» клен червоний, клен гостролистий («Drummondii») з біло-зеленими листям, горобину фінську, глід махровий червоноквітковий, гінкго білоба, катальпу, тобто дерева й кущі, яких не знайдеш сіянцями на узбіччях, — так у парку з'явилися багаторічні рослини, про які давно мріяла. На сосогорі, як бачите, посадила ряд поширених у всьому світі оцтових дерев. Для мене важливо, щоб тут росли декоративні дерева й кущі, якими можна було б милуватися. Тому посадила й кущики спіреї японської, барбарису, дерену червоного, форзиції, що навесні, мов облита ясным жовтим цвітом.

Є в парку й такі милі сердцю героїні цього матеріалу речі, як, наприклад, парканчик зі змайстрованої дідусям Василем льольки, в якій її свого часу кохали, або зроблена сусідом із дошки й пен'ків лавка, що теж сюди прекрасно вписалася. Перекочувала до парку й пісочниця шестирічного сина Сашка, аби влітку в ній могли погратися в тіні дерев усі дітлахи, хто має таке бажання.

— Хочеться організувати тут зону відпочинку для всіх охочих, а ще — фотозону, — ділиться Людмила Теймуразян. — Бо дехто вважає, що ми робимо це для себе, хоч і за межами свого дворища. Та я завжди наголошую: будь ласка, приходьте сюди й відпочивайте на здоров'я, а за бажання можете посадити дерево чи полити вже посаджене. До речі, оці дерева й кущі, які придбала в КП «Декоративні культури», через постійну зайнятість саджала восени пізно ввечері (вже затемна), і було дуже приємно, що дві сусідські дівчинки підсвічували мені мобільними телефонами. Вони часто приходять до парку відпочивати, сидять на лавочці й діляться дівчачими секретами. Відрадно, що не сміються, бо, поки були меншими, я весь час нагадувала їм, що не можна засмічувати територію, де живеш, і що тут є відра для сміття.

Чисте довкілля — чисте сумління

Відра для сміття — то теж Людмила робота. Відтоді, як подружжя поселилося в Івонченцях, молода жінка постійно

У парку Людмила Теймуразян хоче організувати зону відпочинку для всіх охочих, а ще — фотозону.

Відра для сміття й окремо урни для недопалків — це теж Людмила робота. Фото автора та зі сторінки Людмили Теймуразян у «Фейсбуці»

прибирала непотріб на прилеглих до своєї садиби територіях. Бо сміттєвих баків у мікрорайоні досі немає, і люди звикли викидати обгортки з-під ласощів, пачки з-під цигарок, пляшки з-під напоїв тощо просто під ноги, на узбіччя.

— Я до такого не звикла, — зізнається любителька чистоти, — адже п'ять років прожила в Полтаві, навчаючись у технічному університеті. І от, придбавши будинок, по суті, у тій же Полтаві, потрапила в якесь середньовіччя, де немає баків для сміття й узагалі не організоване вивезення побутових відходів. Неодноразово писала звернення до виконкому Київської районної ради, управління ЖКГ Полтавської міської ради із цього приводу. Лише в жовтні 2008 року до колишнього села почав курсувати сміттєвоз. Відтоді його графік та маршрут не змінився, хоч і те, й інше є незручним. Бо сміття треба виносити в той час, коли люди працездатного віку ще не встигають повернутися з роботи. А щодо баків для непотребу, то до їхнього встановлення у місцевої влади так і не дійшли руки. Тому жителі продовжують вивозити непотріб, кому куди спаде на думку. Через це ним засипані всі околиці. За домовленістю з місцевим підприємцем нам вдалося самостійно встановити чотири контейнери для пластику, і це дуже велике досягнення. Бо за тиждень-півтора такий контейнер об'ємом кубічний метр заповнюється доверху, тобто люди готові сортувати непотріб. Відтак ведемо діалог із владою щодо встановлення баків для сортування побутових відходів, аби те, що є цінною вторсировиною, здавати на переробку.

Поки ж такі баки відсутні, Людмила Теймуразян вирішила хоч якось виправити становище. Спершу закріпила біля свого двору стареньке відерце на невеликій опорі. Коли воно протрималося день-другий, спробувала повисити краці 20-літрові відра, роздрукувала наклейки з над-

писами на кшталт: «Кинь сміття в урну — стань героєм!». А знайомий зварник зробив надійні кріплення.

— І що цікаво? Десь 90 відсотків сміття жителі таки кидають до відер, — радіє Людмила. — Приємно, що навіть ті люди, котрі раніше посміювалися з того, що я збираю сміття на узбіччях та прилеглих територіях, тепер приносять скло чи пластикову тару і кладуть до контейнера та встановленого мною ящика. Отже, я потихеньку таки достукуюся до свідомості жителів. Щоправда, ще існує проблема з недопалками — на жаль, ментальність у нас така, що вони лишаються на узбіччі. Тож із допомогою свого чоловіка Серафіма я вирішила зробити для них окремі урни у вигляді цигарки. Поки що це не надто допомогло: періодично доводиться збирати недопалки — для мене не є принизливим підняти чуже сміття. Та й мій син, котрий раніше лише вказував пальцем, уже збирає їх сам і залучає друзів. Усім нагадую, що наш мікрорайон є частиною міста, а отже, ми маємо право на такі ж умови проживання, як й інші полтавці. І, якщо добре постараємося, зможемо їх досягти.

Родина живе за принципом: надихати інших власним прикладом

Що ж до Людмилиної пристрасті насаджувати дерева, то одним парком вона не обмежилася й восени цього року якраз навпроти свого двору разом із небайдужими людьми, однодумцями заклала другий. Він називатиметься парк Свободи — таку назву придумав сусід подружжя Віктор Мамченко, котрий за покликом душі у 2013 році став учасником «гарячих» подій на столичному Майдані.

— Наша родина живе за принципом: надихати інших своїм прикладом, створювати красу не тільки у власному дворі, а й біля двору, покращувати територію, що тебе оточує, не скаржитися, як усе погано, а щось робити, аби стало добре. Отут були насипані гори будівельного сміття, — показує діяльна жінка, котра, як ви вже, мабуть, зрозуміли, вважає, що проблеми існують для того, аби їх розв'язувати. — І місцеві жителі сприймали це місце як смітник — туди, в очерет, постійно зносили непотріб. Я ж не могла жити посеред сміття — мріяла про благоустрій і цієї території. Коли нарешті почав іздити сміттєвоз, почала розбирати ці завали й вантажити зібрані побутові відходи на нього. Ставила й таблички з написом: «Тут вам не смітник!», «Склу і пластику тут не місце», вивішувала графік руху сміттєвоза — боролася, як могла. За ці роки з величезними труднощами таки вдало-

ся позбутися звалища побутових відходів. Але гори будівельного сміття вперемішку із землею лишилися, і вони, чесно кажучи, так набридли. Батько давно подавав ідею їх розрівняти, але до цього все не доходило руки, бо, щоб придбати будинок, ми взяли банківський кредит, тож тривалий час мусили його погашати, до того ж були й інші важливі витрати.

Минулого ж року на день народження свого чоловіка Людмила вирішила зробити незвичний подарунок — замовила екскаватор для розчищення території. А за тиждень до іменин Серафіма сталася пожежа — хтось підпалив торішню траву. Вітер при цьому був такий сильний, що очерет та верболози вигоріли за якусь мить, внаслідок чого відкрилося багато досі приховано-го сміття.

— На початку травня ми нарешті розгорнули гори будівельного сміття та землі, — пригадує Людмила Теймуразян. — Люди тоді приїжджали подивитися на дивовижну з різних куточків Івонченців, бо думали, що це міська влада виділила техніку для благоустрою занедбаних територій. Коли ж ми сказали, що все це наша ініціатива, усі були просто вражені й собі почали долучатися. Відрадно, що мої екологічні ініціативи починають знаходити все активнішу підтримку. Після того, як оті «терикони», що височіли навпроти нашого двору, врешті-решт зрівняли із землею, частини сміття пригорнути не вдалося. Тоді на толоку зійшлися мої подрузі з дітьми — загалом 20 осіб — і разом ми назбирали чотири мішки побутових відходів, а окрім цього, 30(!) мішків битого скла. Місцевий екоактивіст Сергій Антоненко, котрий допоміг його вивезти, повідомив, що ми збрали тону склобою. Потім звернулися до депутата Київської райради Алли Серган, і вона допомогла привезти два автомобілі чорнозему. А одні люди, які будували погріб, поділилися глиною. До речі, мій чоловік спершу скептично ставився до ідеї створення ще одного парку — вважав, що це буде нове місце, де я зможу займатися улюбленою справою — саджати дерева. Але коли побачив, що ця ідея зацікавила багатьох людей, і собі загорівся — створив проект парку.

Серафім дужче любить хвойні дерева, тож цілком логічно, що на цьому клапті землі вони переважатимуть. Бордюри та цемент для клумб він придбав сам, а кошти на щебінь, гранітний відсів та їхню доставку вдалося зібрати завдяки небайдужим жителям Івонченців. Вистачило навіть на саджанці троянд, ялівцю козацького, туї колоноподібної. Їх уже посадили, заклали й дві клумби, а також частину доріжок. До слова, до новорічних свят тую прикрасили іграшками й гірляндами — на радість усім жителям. Хоч і без листяних порід дерев у цьому парку не обійшлося — Людмила вже посадила цілий ряд своїх улюблених сумахів.

— Усе так, як учив батько, — по шнурочку, — сміється вона. — Зокрема він наставляв: саджай, мовляв, перше дерево й останнє, а тоді по них стріляєш оком. Сумах особливо красивий восени, коли листя в нього аж горить. Тепер виходжу з двору й милуюся красою навколишнього світу. Коли в мене запитують, чому саджаю дерева та прибираю прилеглий територію, відповідаю, що до нестями люблю природу, до того ж мені справді небайдуже, що діється за моїм парканом, у моєму мікрорайоні, місті і країні. ■

Ярослава МУЗИЧЕНКО

■ ТРАДИЦІЇ

Ріг достатку в рік Бика

Символіка тура і вола в українській традиційній культурі

Хто не чув відомої «дитячої» щедрівки про теличку, яка бігла з березничка, заколядувала дядькові і за те вимагала пирога? «Як не даси пирога — візьму вола за рога, та виведу на моріг, та викручу правий ріг, рожком буду трубити, а воликом робити!». Утім у цих простих, на перший погляд, словах приховується стародавній культ бика — покровителя роду, носія «рогу достатку», втілення божества грому і дарувальника родючості.

Печерні бики і небесні табуни

Культ бика на теренах України сягає часів палеоліту, тобто кам'яного віку. Пригадаймо Кам'яну Могили біля Мелітополя. Археологи досліджують її печери і гроти ще з кінця XIX століття. На них давні люди вишкрябували каменюками зображення, які іноді вкривали мінеральними чорними і червоними фарбами. Зокрема, детально був вивчений грот Бика, що рясніє зображеннями як биків, так і людей та геометричних візерунків. Найвідоміше зображення з цього гроту — «Дощовий бик», кінець VI — початок III тисячоліття до н.е. Подібні малюнки биків із «хоботом» відомі на території Євразії та Африки і в уявленнях стародавніх землеробів пов'язувалися з вологою і родючістю землі.

Дослідники зазначають, що ці «картинки» — то не лише «реалістичне відображення побуту наших предків», а, передовсім, візуалізація міфологічних сюжетів. Адже саме в печерах розміщувалися найстародавніші храми. Так, відомий американський дослідник міфології Джозеф Кемпбел писав: «мисливець-стрілець утотожнює себе з небесним стрільцем-сонцем, свою стрілу — із сонячним променем, табуни на землі — із табунами на небі. Влови — небесна пригода, передана у вічній формі. І картина в печері — це вічні табуни у первісній безодні нічного неба».

Уже в час нижнього палеоліту в Європі були сформовані дві різні знакові системи, пов'язані з варіантами первісної космології. На заході континенту — орнаментация на основі числа 3, на сході — чотирипроменевого хреста. Вони були пов'язані зі структурою тричленного поділу світобудови по вертикалі і чотириелементним поділом по горизонталі з чотирма сторонами світу. Цікаво, що символ бика був притаманний обом цим системам.

У хліборобів і скотарів Малої Азії, Балканського півострова, Правобережної України, Закавказзя, Середньої Азії та інших районів тисячоліттями зберігалася тема «жінка і бик», яку доповнювали різні знаки в різних слових поєднаннях.

Горизонтальне розгортання космогонічного процесу, пов'язане з числом 4, несло мотив переслідування мисливцем великого ссавця. Вертикальне, базоване на цифрі 3 — це мотив птахи, що пірнає у первісний океан і виносить звідти «цеглинки» світобудови. Кінь розміщується у верхньому, сонячному, світі. Бик — у нижньому, темному, і пов'язується з місяцем.

«Два тури мене на рогах підняли з конем...»

Археологи знаходять велику кількість кісток дикого бика — тура, на стоянках. Зокрема, на київській Оболоні. Дослідни-

ки навіть виділяють «бовідську добу», тобто бичачу. А боги індоєвропейського пантеону часто перетворюються на биків або ж мають бичачі атрибути.

А от в епоху Трипілья бика одомашнюють, і волів починають використовувати як тяглову силу. Фігурки воліків-вожиків із трипільських міст дійшли до наших днів.

Згадки про дикого тура як міфічну істоту є в українському фольклорі — обрядових піснях, казках, легендах. Є припущення, що тур був уособленням бога грому Перуна. Про орнаментальні символи Русі можемо дізнатися вже й з текстів, які дійшли до наших днів в усній традиції. Приміром, із дохристиянських колядок. В одній із них співається про те, як з високого дерева видно в морі корабля. У ньому сидить панна і вишиває собі весільну сорочку. На пазушках вигаптовує рядочки зірок, на руках — пташок, а на подолках — турів-оленів. Як буде молодий, мовляв, вести ту панну до шлюбу, «зірки будуть світити, пташки — співати, а тури й олені — гуляти!»

В давнину роги тура використовували як чаші або як духовий інструмент. На початку XX століття в Чорній могилі на Чернігівщині під час археологічних розкопок було знайдено два турині роги часів Київської Русі в чудових оправах. Зараз вони, на жаль, перебувають у музеях Москви.

В українській топонімії «тур» також залишився: міста Турів, Турійськ, Турка, річка Турія, озеро Турське та Туречне на Волині, місто Турійськ, села Турчани, Туропин, Тур тощо. Адже тури на наших теренах водилися аж до XVI століття. Первісно жили вони у лісостепях та степах, згодом — у мішаних лісах.

Дослідник Богдан Завітій розповідає, що викопних решток тура є дуже багато, тож розміри можна встановити дуже точно. Дорослий тур був заввишки під два метри, завдовжки до трьох метрів. І важив понад тону. Ліровигнуті красиві роги сягали 70 сантиметрів. Тур мав гривку. «Відомо, що київські князі полювали на турів у Чернігівських лісах, — каже дослідник. — Володимир Мономах у поученні дітям вважав за потрібне написати: «Два тури мене на рогах підняли з конем». Галицькі князі полювали на турів у Карпатах. Відомо, що до Ярослава Осмомисла приїздив тоді ще візантійський царевич Андронік Комнин, здається, у 1154 році. І вони разом полювали на турів».

Вважається, що турів знищила людина, утім не через полювання, а внаслідок вирубування лісів — зміни його ареалу проживання. Уже в XVI столітті це були дуже рідкісні тварини. Прямі спадкоємці тура — це наші свійські корови й бики, передовсім українська сіра корова.

«Ревнув віл на сто гір»

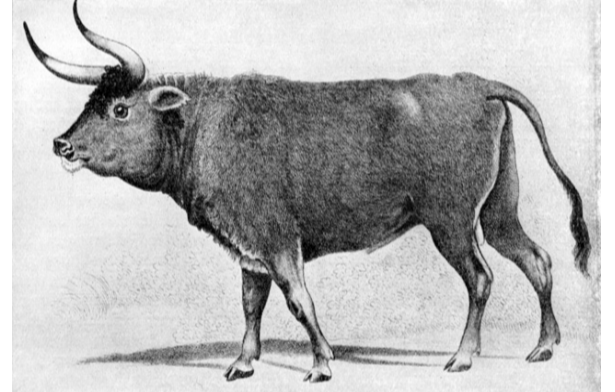
У фольклорі, відповідно, і волик, пов'язується з родючістю, місяцем і потойбіччям.

Марія Примаченко «Український поліський бичок-третячок гуляє у лісі та силу збирає», 1983 р.

Зооморфна чаша з головою бика (сер. IV тис. до н. е.) з розкопок трипільського поселення поблизу села Сушківка Черкаської області.

Так виглядав велетень-тур, який водився в українських лісах до XVII століття. Фото з «Вікіпедії».

Згадаймо українську загадку: «Поле немір'яне, отара нелічена, посередині пастух рогатий» (небо, зірки, місяць). Бик, як і місяць, за народними віруваннями, має вплив на вегетацію землі й на родючість рослин і тварин. А може, і людей? Цікаво, що з жіночим календарем вагітності збігається тільки цикл самок биків (10 місячних місяців). А от цикли вагітності коней і оленів майже збігаються з річним циклом Сонця.

Як пише старший науковий співробітник відділу фольклористики Інституту народознавства НАНУ Надія Пастух, бик у міфології багатьох народів символізував небо. Його атрибути — зоря, дощ, грім. Утім, він поєднується і з рослинністю, водоймами і землею. А також зі стрілами, які мають... запліднюючу силу. Ріг бика уявлявся як запліднюючий орган. А грім — як ревіння вола, як от у загадці: «Ревнув віл на сто гір, на сто кроків, на сто потоків». До речі, ревіння тура, за спогадами очевидців, було гучне і страшне, реально як грім. Грім і оранка ниви уявляється як запліднення землі.

В українських весільних піснях молодий і молода називаються туром і турицею, а сватання символічно зображується як полювання на тура. Весіль-

Супруга биків. Плита №37. Ямно-катакомбна культура. Кін. III — поч. II тис. до н.е. Фото з сайту mltpi.city.

ний коровай також пов'язаний з биком. Письменниця Докія Гуменна на основі досліджень археологів та етнологів робить висновок, що розділювання короваю-бичка між усіма учасниками весілля — це відгомін родового жертвенного бенкету, поїдання тотемної тварини.

Історик Михайло Грушевський, дослідивши українські казки, робить висновок, що бичок — це опікун людини і роду, власне, тотем. Він велить сам себе зарізати, щоб послужити і допомогти потребуючим, яких

кривдить люта мачуха, нечиста сила чи зміюка. А з його кісточок виростають помічники — вірні пси Чуйко і Буйко. Або ж з його останків постають криничка, верба, яблунька, які говорять людським голосом і теж допомагають.

До речі, археологи знаходять ритуальні фігурки биків, забарвлені і в чорне або червоне — життя і смерті. Великий ідол тура, що його розкопали у 1836 році в селі Туровському біля Галича, був вилитий з червоної міді. ■

Михайло Бродський
президент Федерації баскетболу України

«Ігрові види спорту — це перш за все соціальне питання. Це не просто медалі. Це сотні тисяч залучених дітей та дорослих у весь цей процес. Кожна команда — це ланка громадянського суспільства».

■ БАСКЕТБОЛ

Вектор соціального спрямування

У ФБУ просять у Мінмолодьспорту справедливого розподілу державних коштів для федерацій з олімпійських видів спорту

Григорій ХАТА

На початку грудня минулого року департамент організації та проведення змагань ФБУ, виконуючи доручення президента федерації Михайла Бродського, прийняв рішення про призупинення на території країни всіх офіційних змагань у період із 23 грудня 2020-го до 10 січня 2021 року.

Хід, який викликав неоднозначну реакцію у баскетбольній спільноті, у ФБУ пояснили просто — у частини клубів, тих, які значною мірою залежать від бюджетного фінансування, наприкінці року елементарно не залишилися коштів на здійснення виїздів чи організацію домашніх поєдинків.

«Рішення федерації можуть бути незрозумілі одним клубам, тоді як інші їх підтримують. Однак ФБУ намагається робити їх об'єктивними. Зрозуміло, що будуть невдоволені, але всім вгодити в такій ситуації не можна», — заявив директор департаменту організації і проведення змагань ФБУ Олександр Гаврилов.

Але, вдавшись до такого ходу, у баскетбольній федерації намагалися привернути увагу до значно більшої за масштабом проблеми — суттєвого зменшення державного фінансування баскетбольного господарства, передбаченого на 2021 рік.

У стінах Міністерства мо-

лоді та спорту вже готовий наказ, яким визначаються нові критерії для прозорого розподілу бюджетних коштів між федераціями, і, як наголошує Михайло Бродський, на підставі цього акту федерації олімпійських видів отримають значно менше фінансування, а окремі з них, зокрема ФБУ, очікує урізання кошторису більш ніж на половину.

У відкритому зверненні до інших керівників спортивних федерацій Михайло Бродський закликав колег підписати колективне звернення до Мінмолодьспорту та Міністерства юстиції України із закликом зупинити реєстрацію нового наказу, котрий, за словами очільника ФБУ, на відміну від прийнятих у 2018 році «Критеріїв прозорого розподілу бюджетних коштів між олімпійськими федераціями», був складений без всебічного вивчення та з порушенням процедури розробки.

«Ми незадоволені виділеними коштами на наступний рік. Будемо продовжувати переговори, хочемо справедливості. Влада має розуміти, що ігрові види спорту — це перш за все соціальне питання. Це не просто медалі. Це сотні тисяч залучених дітей та дорослих у весь цей процес. Кожна команда — це ланка громадянського суспільства», — наголошує Михайло Бродський, акцентую-

У Федерації баскетболу України вирішили зробити демонстративну паузу в усіх офіційних змаганнях.
Фото з сайту bcternopil.com.ua.

чи увагу на тому, що в цивілізованих країнах саме на ігрові види спорту спрямовують значні державні програми. Водночас, як наголошує очільник ФБУ, в Україні держава робить більший акцент на підтримці індивідуальних видів спорту. «Складається відчуття, що у нас усі спортсмени в індивідуальних видах готуються за кордоном. Можливо, потрібно в Україні побудувати необхідні бази та припинити фінансувати закордонні збори», — про-

понує Бродський. За його словами, в Україні ігрові види спорту фінансуються за залишковим принципом.

Відтак президент ФБУ пропонує встановити чіткі й зрозумілі правила гри. «Я не хочу ходити до міністрів, щось просити, погрожувати чи принижуватися. Усе має бути чітко виписано, згідно з чіткими формулами, щоб ніхто ні від кого не залежав. Кожне господарство отримує своє передбачене фінансування. Все чітко і прозо-

ро. Жодних питань! Але так не виходить», — наголосив Бродський.

При цьому в Мінмолодьспорту повідомляють, що у прийнятому на 2021 рік Державному бюджеті України на потреби «спортивного» міністерства передбачені рекордні 7,76 мільярдів гривень. А більше половини цієї суми планується на спорт високих досягнень та підготовку й участь українських олімпійців та паролімпійців у літніх Іграх у Токіо. ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Крок нагору?

Зінченко та Ярмоленко допомагають перемагати, а Яремчук усе ближче до Серії А

Олексій ПАВЛИШ

Новий рік приніс українським легионерам на Туманному Альбіоні трохи більше ігрової практики, ніж зазвичай. Минулого уїк-енду хавбек «Вест Хем» Андрій Ярмоленко та захисник «Ман. Сіті» Олександр Зінченко вперше в сезоні вийшли в основі своїх команд на матчі АПЛ.

Вихід Ярмоли у старті в поєдинку з «Саутгемптоном» став не надто вдалим — 72 хвилини майже без моментів, при цьому Андрій виглядає ефективнішим, з'являючись на полі у другому таймі.

Непогано скористався своїм шансом та відсутністю конкурентів (Бенжамен Менді покараний за порушення карантинних норм, а Кайл Уокер заразився коронавірусом) вихованець «Шахтаря» Зінченко, котрий долучився до однієї результативної атаки у ворота «Челсі» та отримав доволі високі 7 балів за гру від порталу WhoScored. «Трохи розчарований пропущеним голом, але головне, що ми взяли три бали в Лондоні», — поділився враженнями після гри Сашко.

Майже без пауз грають і представники іспанської Ла Ліги. Беззаперечним лідером поки є мадридський «Атлетико»,

котрий завдяки бомбардирським звитягам ексфорварда «Барси» Луїса Суареса переміг у чотирьох поєдинках поспіль. «Матрацники» відірвалися від мадридського «Реала» на 2 пункти, проте ще мають два матчі у запасі. Підопічні Жізона минулого тижня виграли лише одну зустріч із двох, несподівано поділивши очки з «Ельче». У кожному матчі за «Галактикос» грає зірковий голкіпер Тібо Куртуа, а українець Андрій Лунін залишається у запасі, чекаючи шансу на дебют за королівський клуб.

Досить прагматичну перемогу над «Уеско» здобула «Барселона», проте наставник каталонців Рональд Куман і не приховує, що після невдалого осіннього періоду головне зараз — результат. Капітан «блаугранас» Лео Мессі цього разу не забив, проте досягнув знакової позначки у 750 матчів за клуб (з них 500 — у Ла Лізі).

Більше часу на перепочинок мали клуби Серії А та Першої німецької бундеслиги. На Аппенінах із перемог почали новий футбольний рік усі претенденти на місця у зоні єврокубків, окрім «Лацио», котре спіткнулось об опір «Дженоа».

Другу розгромну перемогу в останніх трьох турах здобула «Аталанта» Руслана

Форвард збірної України Роман Яремчук дуже скоро може стати гравцем італійської «Роми».
Фото з сайту sport.bigmir.net.

Маліновського та підтягнулась до топ-6. 27-річний півзахисник минулого тижня вийшов лише на заміну і результативними діями не відзначився. До речі, бельгійські ЗМІ почали писати про ймовірне повернення одного з лідерів української збірної у «Генк» та можливий перехід у «Брюгге», проте дружина Руслана Роксана у соцмережах спростувала ці чутки.

Ще активніше пишуть бельгійські медіа про майбутнє нападника «Гента» та збірної України Романа Яремчука. Подейкують, що віцечемпіони Бельгії хочуть отримати з продажу Романа не мен-

ше 10 мільйонів євро, а пропозиція у 12 мільйонів від «Роми» екстренера «Шахтаря» Пауло Фонсеки їх начебто влаштує. Тому трансфер може відбутися вже найближчим часом.

У Німеччині ж, провівши надспішний 2020 рік та здобувши купу індивідуальних нагород, не зупиняється польський форвард «Баварії» Роберт Левандовський, котрий своїм «дублем» допоміг мюнхенцям оформити ефективний «камбек» проти «Майнца». Тепер у Роберта 19 голів після 14 турів — найбільше серед футболістів топ-5 європейських ліг. ■

■ СЕ ЛЯ ВІ

Ось і казочці кінець...

Зої Кравіц подала на розлучення

Дара ГАВАРРА

Минулий рік виявився справжнім випробуванням для медиків і головним боєм для урядовців, а чимало сімейних пар, опинившись на самоізоляції, і зовсім не витримали такого випробування і вирішили за краще «залишитись друзями». Ось і «екзотична квітка» американського кінематографа Зої Кравіц після півтора року заміжнього життя подала на розлучення. Звістка про це просочилася у пресу після того, як у руки журналістам потрапили документи про шлюбозлучний процес.

У 32-річної Зої Кравіц та її чоловіка-однолітка Карла Глусмана, як і в усіх закоханих, усе починалося романтично й захопливо. Пара зустрічалася з 2016-го, а в 2018-му планувала поїздку в найромантичніше місто на землі — Париж, де, за всіма неписаними правилами, й мали відбутися свідчення і заручини. Проте все склалося значно прозаїчніше — поїздка зірвалася, тож довелося ос-

відчуватися вдома, у піжамах. Зрештою, Зої вважала, що так навіть краще. Згодом відгуляли весілля, та вже через рік в «Інстаграмі» актриса зізналася, що перший рік подружнього життя виявився складнішим, ніж вона думала (хоча пара й до того жила разом).

Зої Кравіц до тридцяти встигла закрутити стільки романів (скільки ж і розв'язати), що дотримуватись моногамності їй просто не сила. Мабуть, тут впливають гени її батька — відомого музиканта Ленні Кравіца, відомого серцеїда. До речі, в його жилах тече кров українських євреїв, що емігрували до США. Зрештою, родовід Зої — це ще та мозаїка і хитросплетіння. ■

Зої Кравіц.

Варка ВОНСОВИЧ

Минулий рік у сусідній, за поребриком, країні відзначився дивовижними художніми шедеврами — то скульптуру Альонці, засновниці села, яке через віки перейменували в Нововоронеж, через три дні після відкриття довелося демонтувати, оскільки вона лякала своїм зовнішнім виглядом не лише дітей, а й дорослих. То пам'ятник прикордоннику в містечку Новозибков, що в Брянській області, висміяли за придуркуватий вигляд охоронця та дивну породу пса, що застиг поряд із ним на якомусь обшарпаному постаменті. Що цікаво, Новозибковський район межує з Білоруссю, то чи не від білорусів вирішили охоронятися брати їхні, росіяни?

Та перевірив цей парад «художніх» маразмів, як завжди, якутський «скульптор» Михай-

■ ШЕДЕВРАЛЬНО!

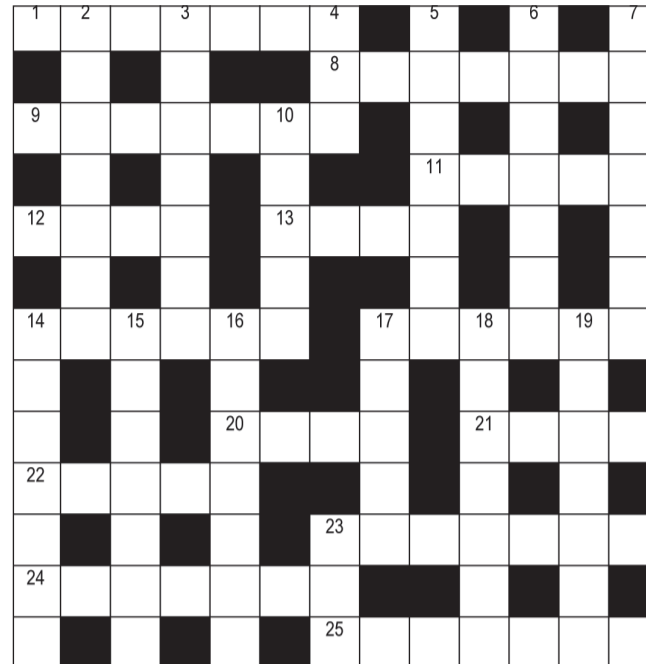
Символ року — із гною

Росія продовжує дивувати своїми «художествами»

ло Бопосов, що спеціалізується на ваєнні монументальних «шедеврів» із... гною, тобто «навоза» по-російськи. Минулоріч творець скульптур із гімна (пардон за непарламентський вислів) і палок (основи скульптур) створив символ 2021 року — Бика, і не просто собі тварину, а таку, що бореться з коронавірусом шляхом втоптування його в землю, тобто в той-таки гній. Зрештою, чому дивуватися, яка країна — такі й шедеври. Сам Бопосов в інтерв'ю журналістам сказав, що присвятив скульптуру своїм ровесникам, які також на-

родилися в рік Бика і святкуватимуть у 2021-му своє 60-річчя.

У доробку «майстра» вже були символи минулих років — Півень, а також Миша, поряд із якою стояв трон, також із гною, на якому можна було посидіти і зробити селфі (якщо б знайшлися бажаючи). На нинішній «шедевр» росіяни-користувачі соцмереж відреагували бурхливіше, ніж минулими роками: «Дожилися! Бопосов везе на презентацію своє нове творіння!». Залишається лише здогадатися — це вони радіють таким звершенням чи обурені? ■

■ КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №1

По горизонталі:

1. Один із чільних ідеологів і теоретиків українського націоналістичного руху XX століття, на честь якого щороку 1 січня влаштовують смолоскипну ходу. 8. Відома меценатка, донька цукрозаводчика Федора Терещенка, яка, попри високий статус, працювала акушеркою. 9. Архієрей ПЦУ, митрополит Сімферопольський і Кримський, який рік тому оголошував голодування на знак протесту проти свавілля росіян у Криму. 11. Відріз декоративної тканини, призначений для завішування вікон. 12. Представник одного з корінних народів Сибіру. 13. Стиль в одязі та поведінці, характерний для того чи іншого часу. 14. Іспанський принц часів монархії. 17. Спис із гачком на довгому тросі для полювання на китів. 20. Інтелектуальна настільна гра, майстрами якої є Василь Іванчук та Вішванатан Ананд. 21. «Хто ..., той води не боїться» (народна приказка). 22. Великий часовий проміжок, що відзначається впливом певної особи чи місцевого стилю. 23. Гетьманська столиця, знищена Петром I. 24. Народний звичай новосілля. 25. Елегантне напівприсідання, яке збереглося в бальних танцях.

По вертикалі:

2. Персонаж італійської комедії дель-арте, веселий блазень. 3. Богиня родючості, хліборобства та шлюбу в давньогрецькій міфології.

Кросворд №128 від 23 грудня

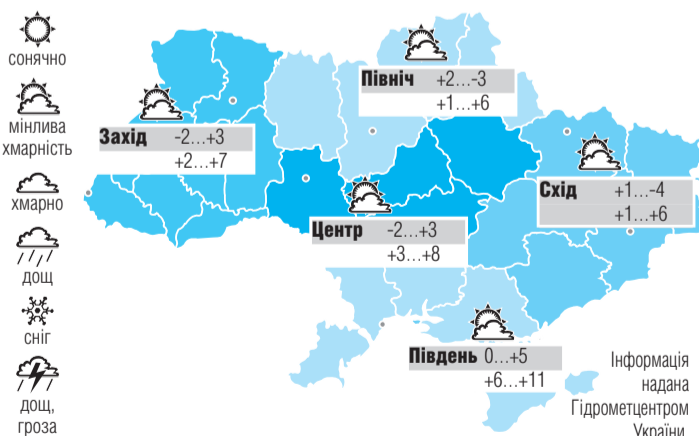
■ ПОГОДА

6 січня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без істотних опадів. На дорогах місцями ожеледиця. Вітер південно-західний, 3-8 м/с. Температура вночі -1...+1, удень +3...+5.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, без істотних опадів. **Славське:** вночі 0...+2, удень +3...+5. **Яремче:** вночі 0...+2, удень +4...+6. **Міжгір'я:** вночі +1...+3, удень +4...+6. **Рахів:** вночі +1...+3, удень +5...+7.

4 січня висота снігового покриву становила: **Дрогобич** — немає, **Стрий** — немає, **Славське** — 1 см, **Плай** — 22 см, **Міжгір'я** — немає, **Рахів** — немає, **Долина** — немає, **Івано-Франківськ** — немає, **Яремче** — немає, **Коломия** — немає, **Пожежевська** — 17 см.

■ ПРИКОЛИ

Сповідь чиновника в церкві нагадує свідчення.

— Тато мене сьогодні побив двічі.

— За що?

— Перший раз, коли я показав йому щоденник, а другий — коли побачив, що це його старий щоденник.

Коли в дружини на обличчі півтонни косметики — це нічого, а коли в чоловіка на обличчі трохи помади — це кінець світу.

Головний подружній обов'язок кожного чоловіка — регулярний внесок грошей і викидання сміття.

— Як щодо усамітнитися?

— Я намагаюся, але ти знову мене знайшла.

— Семене Марковичу, ви зраджували своїй дружині?

— У євреїв немає поняття «зрадив», є поняття «переплутав».

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефони редакції: 044-361-62-61;
з мобільного: 094-926-32-61
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009001 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок №1 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю—суботу (спільний номер) Тираж 86734